EGO

JULI/AUGUSTUS 1985

MAANDBLAD VAN DE HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING BIJ DE KRIJGSMACHT

Humanistisch Opleidings Instituut
BIBLIOTHEEK
Postbus 797 - 3500 AT Utrecht

In dit nummer o.a.:

- Pinkpop gaat door!
- Leven in Seedorf (2)
- De NVSH
- Verkeerde keus, korporaal?
- De Hopi-indianen
- Hoe zit het met herhalingsoefeningen?
- Cassettedecks
- De tragedie van Brussel
- Sekte slaat haar klauwen uit

EGO

MAANDBLAD VAN DE DIENST HUMANISTISCH GEESTELIJKE VERZORGING BIJ DE KRIJGSMACHT UITGAANDE VAN HET HUMANISTISCH VERBOND

nr. 7/8 - juli/augustus 1985
24e jaargang

Abonnementsprijs *f* 15,– per jaar, te storten op postgirorekening 480414 t.n.v. Hoofdraadsman Humanistisch Geestelijke Verzorging te Zeist. Militairen ontvangen het blad op aanvraag zonder betaling.

Redaktie:
Jan den Boer, Klazien van Brandwijk-Wiltjer, Wim Heij (voorzitter), Wim Reinders, Hans Schonk, Frank Spoelstra, Cher Turel, Paul Vonk.

Vaste medewerkers:
Ellen Broshuis, Adriaan Bijl, Theo Carree, Gerard van Erkelens, Albert Greven, Karen Heij, Sietse van der Hoek, Jan Kooijman, Willy Lohmann, Frits Maas, Leo van Opzeeland, Rien Robijns, Paul Rutten, Jan Stoof, Frans Wermer, Hans van Wissen.

Eindredaktie en vormgeving:
Frank Spoelstra

Druk:
Brouwer Offset b.v. Utrecht
Gedrukt op kringlooppapier

Adres redaktie en administratie:
Bureau Hoofdraadsman,
Coornherthuis, Oranje Nassaulaan 71, 3708 GC Zeist, tel. 03404-14436.

Inhoud

Pinkpop gaat door!	2
Leven in Seedorf (2)	4
Sekte slaat haar klauwen uit	6
Een verkeerde keus, korporaal?	8
De Hopi-indianen	10
De NVSH	12
Birdy	14
Poster (alcohol)	16
Vrouwen en krijgsmacht	18
Bezoek het Coornherthuis	19
Enquête vormingsdagen	20
Herhalingsoefeningen	22
Cassettedecks nader bekeken	24
De tragedie van Brussel	26
Berichten	27
Karl Liebknecht	28
Boeken/bladen/brochures	30
Ego-puzzle	31
Willy Lohmann	32

Foto voorpagina en pag. 21:
Gerard van Erkelens

EGO leert je zien, horen, ruiken en proeven

Pinkpop gaat door!

Veel publiek niet eerste doelstelling voor 's Neerlands oudste popfestival

Afgelopen tweede pinksterdag 27 mei vond in het Geleense Burgemeester Damen Sportpark voor de zestiende maal het jaarlijkse Pinkpop-festival plaats. Tussen tien uur 's morgens en acht uur 's avonds stonden in totaal acht groepen op het podium, terwijl zich 15.000 popliefhebbers op de Geleense grasmat bevonden. We moeten 14 jaar terug gaan, om precies te zijn naar 1971, om een Pinkpop-festival aan te treffen dat hetzelfde aantal toeschouwers trok.

Toen traden eveneens acht groepen op, enkele namen: Fleetwood Mac, Shocking Blue, Focus, CCC en Brainbox.
Na 1971 nam de belangstelling voor Pinkpop toe. In de jaren 1979, 1980 en 1981 was het festival al van te voren uitverkocht, wat neerkomt op 50.000 bezoekers. Sindsdien is het wat de belangstelling betreft langzaam bergafwaarts gegaan, resulterend in een laagterecord in 1985.

Programma

Het programma dat organisator Jan Smeets dit jaar op de planken wist te brengen kon 'slechts' 15.000 mensen verleiden de tocht naar Geleen te maken.
De meeste bijval van het publiek tijdens het festival, en van de pers achteraf, was voor de twee groepen die het eerst aan bod kwamen. De Nederlandse **Ga Ga** wist met hun op Afrikaanse ritmes gebaseerde Nederlandstalige muziek het publiek in beweging te krijgen. **Jason and the Sorchers**, afkomstig uit Nashville (USA) ontpopten zich als een uitstekende festival-act met hun kruising tussen 'rock and roll' en 'country and western'. De opzwepende muziek gecombineerd met een enthousiaste podium-presentatie sloeg over op het publiek.
China Crisis en vooral **Chris Rea** deden nauwelijks meer dan waar ze voor ingehuurd waren, ze speelden hun tijd vol. Dat kon van de **Stranglers** niet eens gezegd worden. Hun optreden duurde slechts 42 minuten. Bovendien namen ze niet eens de moeite om een toegift te geven, ondanks het aandringen van het publiek. Daarvoor had het Zweedse gitaarwonder **Yngwie Malmsteen** de hardrock fans een fascinerend uurtje bezorgd. De Engelse formatie **King** maakte haar hitreputatie waar en de reggea-band **Steelpulse** zorgde voor de zonnige afsluiting van Pinkpop 85.

Verlanglijstje

Toen organisator Jan Smeets aan de programmering van Pinkpop 85 begon

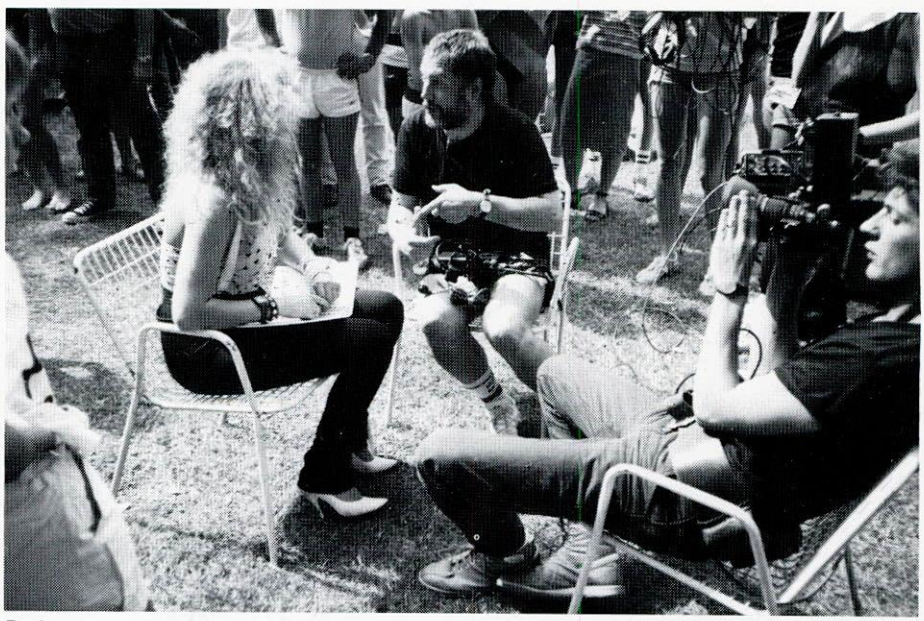

Pinkpop-organisator Jan Smeets wordt geïnterviewd door het satelliet-televisiestation 'Musicbox'

te werken, had hij een aantal andere groepen op zijn verlanglijstje staan dan de groepen die uiteindelijk op het festival speelden. Enkele groepen waar hij mee in onderhandeling is geweest: Eurythmics, Hall and Oates, Depeche Mode, Joe Cocker, Foreigner en Loyd Cole and the Commotions. Om allerlei redenen gingen de bands aan de neus van Pinkpop voorbij. „Bij ieder van deze namen past een verhaal", aldus Jan Smeets.
De belangrijkste oorzaak is volgens Smeets het feit, dat er gigantische bedragen betaald worden voor bekende groepen.
„Popgroepen worden gepaaid met geld." Als voorbeeld noemt Jan de Amerikaanse groep Foreigner. De organisatoren van het Duitse festival op de Nürburgring betaalden Foreigner $ 85.000 (= ongeveer 320.000 gulden). Daar kan Pinkpop niet tegenop. Ook organisator Schuermans van het Belgische dubbelfestival Torhout/Wechter zwaaide regelmatig met de geldbuidel. Dat is de

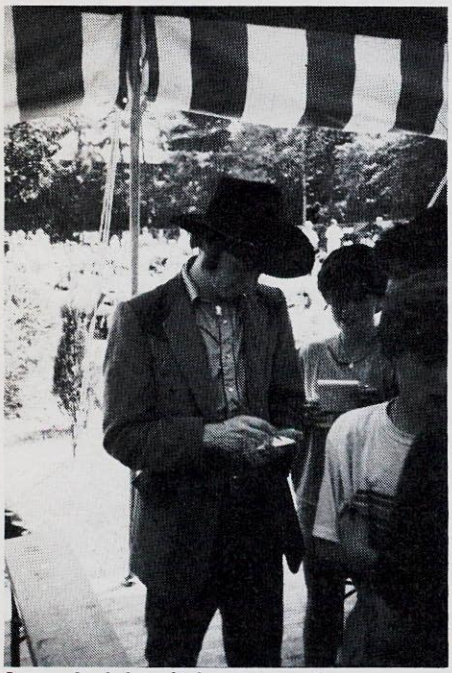

Jason deelt handtekeningen uit

reden waarom een aantal groepen van Smeets' verlanglijstje op 6 en 7 juli wel in België staan, maar op Pinkpop ontbraken. Diverse groepen waarmee Smeets in onderhandeling was zijn door de Belgische 'collega's' voor diens neus weggekocht. Dat deze praktijken de relatie tussen de festivalorganisatoren weinig goed heeft gedaan blijkt uit Smeets' woorden: „Er zal na de zomer heel wat bijgepraat moeten worden."

Benadering

Felle concurrentie is niet de stijl van de Pinkpoporganisator: „De meeste festivalorganisatoren willen alleen maar terreinen vullen, groot worden en geld verdienen, vaak zonder zich zorgen te maken over goede voorzieningen, hygiëne en het zicht van de bezoekers op het podium. Zo'n benadering past niet

Jason and the Sorchers

Foto's: Paul Rutten

binnen de stijl van Pinkpop. Wij hebben er bewust voor gekozen om de zaak niet te groot te laten worden. Wij willen ook geen concurrentie aangaan met andere festivals. Een tweetal andere festivals, van Roslkilde in Denemarken en het festival in Nyon in Zwitserland, hebben ook zo'n benadering. Wat wij willen is de mensen een leuke dag met goede muziek bieden."
Het programma van Pinkpop '85 kostte 400.000 gulden. Om met 15.000 toeschouwers goed uit de kosten te kunnen komen zou het eigenlijk de helft moeten zijn.
Smeets vindt achteraf dat hij met name voor Chris Rea en de Stranglers teveel betaald heeft. „Chris Rea kwam vijf minuten voor aanvang doodmoe in Geleen aan. Dan kun je geen goed optreden verzorgen. De Stranglers speelden zegge en schrijve 42 minuten."

Uitverkoop

Of het Pinkpopfestival zich met deze toch wel idealistische benadering tussen de andere festivals kan handhaven zal de toekomst moeten uitwijzen. Wat er ook gebeurt, men zal Jan Smeets in ieder geval niet kunnen verwijten dat hij meegeholpen heeft aan de uitverkoop van de 'rock and roll'.

Paul Rutten

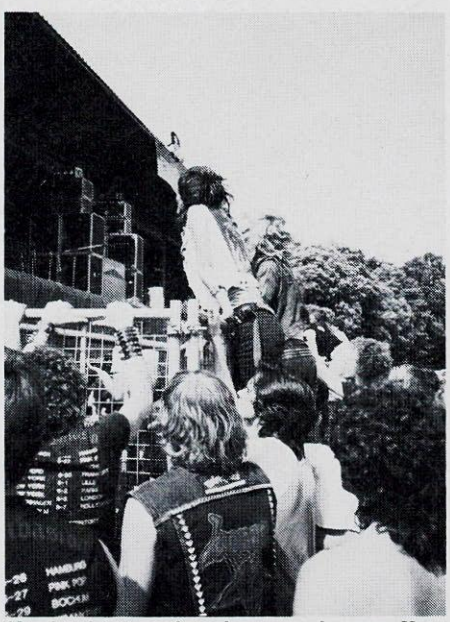

Hardrockfans tijdens het optreden van Yngwie Malmsteen

vaste prik

EGO laat je niet kisten

Ruding-Duysenberg: bankstel

er blijft een betekenisvol verschil tussen voetbal en oorlog – bij een oorlog gaan er meer aan omdat de staanaccommodatie groter is

een soldaat heeft plankenkoorts

raadsman: iemand die plant

EGO leert je er weer een touw aan vast te knopen

we moeten ons wel realiseren dat 't bij het pausbezoek om een plaatsvervanger ging

heb jij ook zo genoten van het voorprogramma van de Europacup I finale

zure regen werkt enorm in op dwarsbomen

meerderen maken de dienst uit

voetbal: self supporting

EGO zet jou niet voor paal

Leven, wonen en werken in Seedorf (2)

„Je bent niet alleen gedwongen met elkaar samen te werken, maar ook vrienden met elkaar te zijn. Anders red je het niet."

„De eerste maand in Seedorf heb ik het allemaal rustig bekeken. Toen dacht ik: ik moet wel zorgen dat ik iets om handen heb, want anders kom ik tot niets meer. Vandaar dat ik me, met name in de weekenden, op mijn hobbies heb gestort.
Het is echt heel belangrijk dat je iets te doen hebt. Dat het niet zo wordt van nu ben ik vrij, wat zal ik nu eens gaan doen? Laat ik maar eens beginnen met op bed te blijven liggen, daarna eens kijken of er in de bar wat te doen is. Tegen zo'n invulling heb ik me van het begin af aan verzet."

Deze uitspraak tekende EGO-redakteur Wim Heij op uit de mond van Ronald Aarts. Met Ronald, Tonny Hoorndijk en Frits Horn had hij een lang vraaggesprek over het leven, wonen en werken van dienstplichtigen in Seedorf. In dit eerste van twee artikelen gaat het over de positieve en negatieve kanten van Seedorf, de vijand, de lange periodes van huis, de verhouding tussen kaderleden en soldaten en het omgaan met de vrije tijd. De drie, allen kannoniers van de 41e Ava, hebben op het moment van het interview (april jl.) hun diensttijd er bijna opzitten. Seedorf heeft weinig geheimen meer voor hen.

Noem eens een positief en een negatief punt van het gelegerd zijn in Seedorf?
Ronald: Iets positiefs t.o.v. de dienst in Nederland is bijv. dat je hier goedkoop dingen kunt kopen. Beperk je het tot de dienst op zich dan zijn er geen voordelen, want dat is zo ongeveer hetzelfde als in Nederland. Wat wel verschilt is dat je hier langere tijd samen doorbrengt. Je leeft van periode naar periode, dat varieert van zo'n drie tot zes weken. Natuurlijk krijg je in zo'n situatie andersoortige vriendschappen als in de Nederlandse situatie.
Frits: Het is hier meer verbroedering. Een groot woord, maar toch is het zo. Je bent verplicht met elkaar op te schieten. Je moet veel leren geven en nemen, bovendien trek je hier echt 24 uur van de dag met elkaar op.

Dat ervaar je als positief?
Frits: Heel positief. Je kent elkaar daardoor werkelijk door en door. Niet alleen omdat je met elkaar werkt, maar juist ook omdat je ook in de vrije tijd met elkaar optrekt. Je doet werkelijk alles mèt elkaar.

Negatieve punten?
Tonny: Dat zijn de weekenden. Echt veel te doen heb je hier dan niet, tenminste wij niet. Voor mij valt het betrekkelijk nog mee want ik woon in Appingedam, zodat ik vaak nog met het weekend even naar huis kan gaan. Positief ervaar ik ook dat je veel met elkaar optrekt. Je hebt hier gewoon erg veel aan elkaar.
Ronald: Je bent niet alleen gedwongen met elkaar samen te werken, maar ook vrienden met elkaar te zijn. Anders red je het niet.

Hoe ervaren jullie het dat je het meest vooruitgeschoven onderdeel van de krijgsmacht bent, direkt tegen het Oostblok aan?
Ronald: Reëel beschouwd is de situatie hier niet zo heel veel anders dan in Nederland.
Ik denk dat het verschil in oorlogstijd maximaal twee dagen is. Wanneer het echt zover zou komen maakt het weinig uit of je nu hier zit of in Nederland. Of je nu de eerste of de tweede klap krijgt, ze komen even hard aan.
Frits: Ik vind het wel te merken aan de mensen. Wanneer je, zoals bij de oefening 'Speerpoint' nog meer de richting van Oost-Duitsland opgaat, de mensen uit de ramen van hun huizen ziet hangen en je toezwaaien... Toejuichen is een te groot woord, maar wanneer je stilstaat ze je vriendelijk tegemoettreden, als het even kan je een hand geven, met eten komen aanzetten. Dan merk je toch dat de mensen je aanwezigheid waarderen. Hier op de kazerne merk je daar echt niets van. Je praat er ook nagenoeg niet met elkaar over, het leeft niet.
Tonny: Gek misschien, maar ik heb er nog nooit over nagedacht. Nooit. Het is dat je het nu vraagt, anders zou ik hier tien maanden hebben gezeten en er nooit aan gedacht.
Tijdens 'Entre-nous' zijn we een keer bij de Oost-Duitse grens geweest, de IDG (Innere Deutsche Grenze. W. H.). Dan sta je daar aan de grens, je ziet het, maar er echt goed over nadenken, denken daar aan de andere kant staat onze vijand, nee, dat heb ik nooit gedacht, ook toen niet.
Ronald: Het was een vreemde situatie. Op een bepaald moment kwamen we in een dorpje dat door de grens in tweeën was gesneden. Zo van 'er moest een grens getrokken worden en laat die nu toevallig door dat dorpje lopen'. Je kwam die hoofdstraat in, op een gegeven moment een rood/witte balk boven de weg, een paar meter verderop een bord met 'Halt. Hier Grenze', daarachter het hek met prikkeldraad, dan een muur en daarachter weer precies hetzelfde maar dan in omgekeerde volgorde. Daar stonden wachtposten met grote kijkers te kijken toen wij met de batterij eraan kwamen. Zo van 'daar komt de vijand'.

Hoe beleefde je dat?
Ronald: Wat mij het meest heeft geraakt

Foto: Wim Heij

V.l.n.r. Ronald Aarts, Tonny Hoorndijk en Frits Horn

was dat je achter die muur, in Oost-Duitsland dus, dezelfde geluiden hoorde die je aan deze kant hoorde. Je kon goed merken dat je in een dorp zat waar mensen woonden die, volstrekt willekeurig, van elkaar gescheiden waren en die aan beide kanten hetzelfde leven leefden. Je hoorde aan de andere kant auto's rijden, deuren slaan, een hond blaffen enz. Allemaal precies dezelfde geluiden, voor en achter je. Alles veroorzaakt doordat er van hogerhand een muur was neergezet, een scheiding was gemaakt. En dan wordt er van de mensen verwacht dat ze elkaar als vijanden gaan zien. Een krankzinnige ervaring. Dan besef je dat de staat van vrede eigenlijk een staat van oorlog is, alleen wordt er niet geschoten. Dat zeg ik niet alleen nu, dat voelde ik ook zo op dat moment. Maar dat is gewoon een heel bijzondere ervaring, want op de kazerne en tijdens oefeningen heb je dat soort gevoelens niet hoor.

Seedorf ligt vrij geïsoleerd, zeker in sociaal opzicht, ten opzichte van Nederland, hoe ervaren jullie dat?
Frits: Zonder vervoer kom je hier niet weg. Er rijdt nauwelijks een bus. Ja, er is een bushalte, maar ik zou niet eens weten wanneer hij langskomt, ik heb er nog nooit in gezeten.
Wanneer je ergens naar toe gaat in de buurt kom je de hele batterij tegen. Wil je echt uit zijn en het gevoel hebben dat je in Duitsland bent, dan moet je naar Hamburg of Bremen gaan.
Tonny: Hoe vreemd het ook klinkt, ik zit hier beter als waar ik in Nederland in opleiding zat. Van Oirschot naar Appingedam is zelfs verder dan van Seedorf naar huis. Ik ben door de plaatsing in Seedorf dichter bij huis gekomen. Ik heb dat geïsoleerde gevoel niet zo erg, maar dat komt ook doordat ik met de weekenden nogal eens naar huis ga.
Ronald: Het grootste gemis is dat je inderdaad heel lange tijd, niet zozeer van je familie, maar van je vrienden weg bent. Ik had een grote vriendenkring, vrij hecht en toch is dat, door de dienst, aan het verwateren. Ze studeren af, hebben een baan, trouwen, zijn bezig met gezinsvorming enz. Wanneer je dan weer eens thuis bent en je zoekt elkaar op, je probeert de relaties weer wat aan te knopen, dan merk je dat je iets mist, dat je er langzaam maar zeker buiten komt te staan. Jij begint al vrij snel over dienst te praten maar zij hebben ondertussen heel andere gesprekstof gekregen, dat merk je.

Jullie zitten soms vrij langdurig in Duitsland. Soms is dat wel een periode van vele weken. Hoe verloopt zo'n periode?
Ronald: Het begint met de eerste weken weer wat wennen aan het hier zijn. Dan heb je haast in elke periode wel een oefening, een hoogtepunt, laten we dat zo noemen. Tijdens de voorbereiding begin je daar al een beetje naar uit te kijken, zelfs als het weer nog zo slecht is, het is een onderbreking. Tijdens zo'n oefening gaat de tijd over het algemeen heel snel. Dan krijg je de periode van het onderhoud. Als dat voorbij is, is het wachten tot het verlof aanbreekt. Dat laatste gedeelte van zo'n periode, enkele lessen uitgezonderd, staat sterk in het teken van 'hou-ze-bezig'. Dan is het hangen naar het einde.

Hoe verloopt zo'n periode in emotionele zin?
Frits: In het begin van zo'n periode vertelt iedereen wat hij thuis gedaan heeft, wat hij beleefd heeft. Daarna zakt iedereen in elkaar als een plum-pudding en is het weer rustig, men weet elkaar niet veel te vertellen. Aan het eind van zo'n periode krijg je de opleving van het naar huis gaan, iedereen wordt drukker.
Tonny: Er wordt op het eind ook ontzettend veel geouwehoerd.
Ronald: Naarmate zo'n periode vordert word je steeds baldadiger en opstandiger. Tegen de tijd dat je naar huis gaat maken ze je niets meer. Dat is, in het algemeen, ook zo ongeveer het verloop van je gehele diensttijd.

Foto: Huub Golsteyn
Een Duitse grenswacht

Het samen in 'den vreemde' een klus doen zou er op kunnen duiden dat de afstand tussen kader en soldaten niet al te groot is. Vertel daar eens iets over?
Frits: In het begin waren de verhoudingen vrij stug. Veel stress, grote monden enz., maar op een gegeven moment krijg je die omkering. Dat was bij ons in de batterij heel goed te merken. Het kader werd wat losser en je kon vanaf dat moment de meeste kaderleden TS'ers, wachtmeesters en sommige kornetten, bij de voornaam noemen. Daar heeft men ook geen bezwaar tegen, al geldt dat wel tot een bepaald nivo. Vanaf officier noem je iemand bij zijn rang, daaronder is dat dus vaak de voornaam. Dat gaat min of meer vanzelf.
Ronald: Het merkwaardige is dat sommige TS'ers daar problemen mee hebben. Die zijn 'maar' korporaal, willen overwicht houden en gaan dan krampachtig op hun strepen staan en willen dan slechts bij hun rang of hooguit bij hun achternaam genoemd worden. Een gewoonte waar men in het leger toch een handje van heeft, de onpersoonlijke benadering. Waar je, als je niet oppast, ook aan mee gaat doen. Iemand die zich zo opstelt die kan het, wat gezelligheid en vriendschap betreft, gedurende de rest van zijn diensttijd hier wel vergeten. Over het algemeen zie je kader en manschappen langzaam maar zeker naar elkaar toe groeien.
Tonny: Tijdens oefeningen zijn sommige kaderleden een stuk minder aardig in de omgang dan op de kazerne.
Frits: Misschien is het zo dat hier in Duitsland tijdens oefeningen het hele gebeuren een stuk fanatieker plaatsvindt dan in Nederland. Wanneer een Nederlandse eenheid tijdens 'Klaverjas' al vond dat wij veel deden, terwijl wij niets of bijna niets hadden gedaan, dan is dat veelzeggend. Dat verschil in tegen de dingen aankijken zegt ook wel veel over het verschil in dienen tussen Nederland en Duitsland.
Ronald: Kommandanten proberen ook altijd te bewijzen dat wij in Seedorf een hogere graad van geoefendheid moeten bezitten dan een Nederlandse eenheid. Ik denk, gelet op reakties tijdens grote oefeningen zoals 'Klaver-jas', dat het werkelijk ook zo is. Je moet dat plaatsen in het kader van de verantwoording van het hier aanwezig zijn dat er door het kader nogal aan wordt getrokken.

Weten jullie je altijd in je vrije tijd te vermaken of is er ook sprake van verveling?
Frits: Vooral met de weekenden is er verveling. Zaterdagmorgen wordt hier in Seedorf nog gewoon gewerkt tot twaalf uur. Zaterdagmiddag ligt driekwart van de batterij op zijn bed. Dan is het bijslapen of vooruitslapen geblazen want 's avonds is het stappen tot een uur of vier, vijf. Dat geldt wel niet voor iedereen, maar wel voor een vrij groot gedeelte van de mensen hier. Zondag is het om twaalf uur meldplicht en dan moet je je bed uit en 's middags is er niets te doen, helemaal niets behalve een film. Je kunt allerlei bezigheden gaan zoeken, maar je moet er zin in hebben om het te gaan doen. Er is inderdaad wel een heleboel te doen, maar het zijn allemaal van die dingen die buitenissig zijn, waar je in Nederland niet een, twee, drie op zou komen om te gaan doen. Zoals parachutespringen, zweefvliegen, duiken, paardrijden. Ik ben een stadse jongen dus paardrijden doe ik niet; parachutespringen gaat niet, Texel is echt te duur; aan zweefvliegen hoef je helemaal niet te denken...

Dus blijft er niets anders over dan maar niks te doen?
Frits: Ja, je gaat gewoon niets doen. Aan de bar video kijken of naar één van de militaire tehuizen.
Ronald: Zes weken lang naar video kijken, dezelfde videoclips. Je houdt het niet voor mogelijk, maar het gebeurt ▶

Sekte slaat hard haar klauwen uit

De Humanistische Partij timmert de laatste maanden luidruchtig aan de weg. Ze zet haar armen wijd open voor voornamelijk jonge wereldverbeteraars. Want samen met de Partij lijken de mogelijkheden voor een betere wereld zéér dichtbij huis. De klub heeft zich ingeschreven als politieke partij. Het streven is naar de meerderheid van de stemmen, de sleutelposities. Maar als je eenmaal gepaaid bent met mooie idealen, behoor je deel te gaan nemen aan de 'Gemeenschap'. Werken aan jezelf, volgens vaststaande regels. Geen vragen. Een politieke partij die zich baseert op de leer van de meester: een sekte.

Vincent is jong en werkloos. Een paar maanden geleden sprak iemand van de Humanistische Partij hem aan en hij werd lid. „Want", vertelt hij, „ze komen zo menselijk bij je over". De leuzen van de partij: Nederland uit de NAVO, koöperaties in plaats van multinationals, geen enkel mens boven een ander mens, dat sprak hem aan. Politiek heeft hem nooit getrokken maar deze partij was anders.
De partij heeft hem geholpen bij zijn persoonlijke problemen. „Het is moeilijk uit te leggen, je wordt in zo'n stemming, in zo'n sfeer gebracht... Wat ze precies zeiden doet er niet zoveel toe, maar ik voelde me gelijk veel meer op m'n gemak." Hij vindt het logisch dat de partij zich vooral op jongeren richt. „Ga maar eens op die grote scholen kijken: alles is doelloos. De partij geeft je weer een doel."

Militant

Wie lid wordt van de partij hoort er gelijk helemaal bij. „Maandag mag je meedoen met graffiti spuiten, dinsdag worden er posters geplakt, woensdag houden we enquêtes in de stad, donderdag hebben we vergadering en elke avond is er een info." Vincent: „Ze zeggen dat ik moet kiezen. Als het me ernst is met het veranderen van de wereld moet ik m'n studie daarvoor opgeven en 'militant' worden."
'Militanten', zo heten de aktieve leden van de Humanistische Partij. „Een militant neemt deel in de ontwikkeling van de partij, (...), voert zonder aarzelingen de oplossingen uit, overtreft zijn voorgaande daden, (...), bezet de funktie die de partij hem toewijst, trekt zich alleen terug om met meer kracht terug te komen", zo staat het in het instruktiestencil. Maar bij het voorlezen van dit stencil op een 'info' voor belangstellenden, wordt net dit deel van het stencil overgeslagen. „Want", zegt **Melanie Raaymakers**, die de info leidt, „dat is pas van latere zorg". Afgezien van het stencil en een blaadje met daarop achttien 'programmapunten', heeft de partij geen geschreven materiaal. „Dat zou alleen maar verwarring wekken", zegt Melanie. Mondelinge informatie is beter aan te passen aan wat de belangstellende wil horen. Als iedereen eerst maar lid wordt van de partij, dan vinden we met elkaar wel een oplossing voor de problemen in de wereld. Dat is ook veel demokratischer dan iedereen een kompleet programma voor te schotelen, zo luidt de idee ongeveer.
Aangezien de partij internationaal is, zullen in de toekomst tegengestelde belangen van staten opgeheven worden. Daardoor zal bijvoorbeeld de werkloosheid opgelost kunnen worden door de defensiebegroting te halveren. Het kan, als je maar gelooft in de nieuwe mens van de Humanistische Partij.

Gewelddadig

Er wordt niet gediskussieerd door de partij. „Dit is wat we voorstellen. Smaakt het je? Aan jou de keus." Als iemand twijfels heeft betekent dit dat hij of zij kennelijk niet open staat voor de ideeën. Iemand die de benadering van de Humanistische Partij gewelddadig vond, kreeg te horen „Dat is het geweld dat in jezelf zit."
Het stellen van vragen wordt door de partij bestempeld als wantrouwen. Voor informatie moet je dan ook niet bij de aktieve leden zijn. Met behulp van de informatie van ex-leden is het toch mogelijk een kijkje achter de schermen te nemen. **Marianne** uit Amsterdam stapte een paar maanden geleden uit de partij. „Toen ik zag hoe mijn vriendin er door veranderde, in taal, in houding, ze gaf al haar oude kontakten op... toen ben ik er mee opgehouden. Ze hebben nog maanden achter me aan gezeten. Dreigtelefoontjes, bezoekjes. Schreeuwend vragen of ik nog wel eens iets waardevols deed voor de wereld, zeggen dat ik een egoïst ben. Nu duidelijk is dat ik niet terugkom doen ze of ik nooit heb bestaan. Mijn vriendin schijnt inmiddels voor de 'Gemeenschap' getrouwd te zijn met **Peter Noordendorp**, de partijsekretaris."
Achter de schermen van de Humanistische Partij blijkt de 'Gemeenschap' schuil te gaan, een religieus-filosofische beweging die op 4 mei 1984 besluit, dat de tijd rijp is om de politiek in te gaan. Dit gebeurt onder leiding van de in Argentinië wonende goeroe **'Silo'**. In 42 landen tegelijk wordt de Humanistische Partij opgericht. Naar buiten toe is er vanaf dat moment geen sprake meer van de Gemeenschap. Pas als je

---

wel. Je blijft er naar kijken. Het is kompleet maf, maar je blijft kijken.
Frits: De rest van de week kan ik me echt wel vermaken, maar de weekenden...
Ronald: De eerste maand in Seedorf heb ik het allemaal rustig bekeken. Toen dacht ik: ik moet wel zorgen dat ik iets om handen heb, want anders kom ik tot niets meer.
Vandaar dat ik me, met name in de weekenden, op mijn hobbies heb gestort. Het is echt heel belangrijk dat je iets te doen hebt. Dat het niet zo wordt van nu ben ik vrij, wat zal ik nu eens gaan doen? Laat ik maar eens beginnen met op bed te blijven liggen, daarna eens kijken of er in de bar wat te doen is. Tegen zo'n invulling heb ik me van het begin af aan verzet. Ik heb me in laten schrijven bij een duikvereniging. Eén keer in de week ga ik naar die duikvereniging en één keer in de week naar een konditietraining. Daarnaast zit ik op een schietvereniging, waar ik, wanneer ik maar wil, heel goedkoop toch aktief bezig kan zijn. Want ik wil het nog wel een keer zeggen: het is echt héél belangrijk dat je iets om handen hebt.

Wim Heij

In het volgende nummer van EGO (september) volgt het tweede gedeelte van dit vraaggesprek, waarin o.a. aan bod komen de voorlichting vooraf en wat er van klopt, de legering, de ontspanningsmogelijkheden, de buitenlandtoelage en het drinken.

(foto's Jimmy Slothouwer)

„Schitterend! Allemaal revolutionairen! Fantasties"

goed en wel lid bent ontdek je dat de partij gebaseerd is op de leer van de 'meester' en dat voor intern gebruik de Gemeenschap nog steeds bestaat.
De kerngedachte van de leer is, dat al het lijden en het geweld op de wereld veroorzaakt wordt door de 'innerlijke bom', de bom in jezelf. Om de wereld te veranderen zal je die bom in je binnenste moeten ontmantelen. Dat kan door mee te doen aan de 'retraites', scholingsbijeenkomsten en meditaties van de Gemeenschap. Als iedereen daar nu maar aan mee doet... Dit verklaart ook dat de Humanistische Partij denkt door ledenwerving aan verandering te werken.
Wie aktief lid is van de partij moet eigenlijk ook wel lid worden van de Gemeenschap. „Want", zegt militant **Theo**, „wij ontmoeten veel tegenstand, ook binnen de partij zelf. Er zijn nu eenmaal mensen die nog niet zo ver zijn, die zonder dat ze het zelf misschien in de gaten hebben, het systeem in de kaart spelen. Gedurende de retraites en meditaties kunnen we ons weerbaar maken hiertegen." Op de scholingsbijeenkomsten worden onder andere de '100 vragen en antwoorden over de Gemeenschap' (25 pagina's) uit het hoofd geleerd. Vandaar dat de diskussies met mensen van de Humanistische Partij vaak zo op elkaar lijken.

Géén kritiek

De Gemeenschap ontstond in 1969, naar aanleiding van een toespraak van **Silo**, die in de afgelopen vijftien jaar allerlei boekwerkjes schreef waarin zijn leer wordt uitgewerkt. Zo zegt hij bijvoorbeeld: „Denk niet dat je zult begrijpen door mij tegen te spreken, misschien ben je van mening daarmee je inzicht te verruimen, maar tegenspraak is in dit geval zeker niet de aangewezen weg". Zijn volgelingen hebben dit vertaald in het niet dulden van eigenzinnigheden binnen de partij. Een ex-lid uit Utrecht: „Ik moest een keer een lezing houden over geweld. Leuk, dacht ik. Maar toen ik de tekst af had werd het gecensureerd: ik moest in mijn redenering uitkomen bij de Gemeenschap."
Wereldverbeteren kost geld. Elk lid stelt éénvierde tot de helft van zijn maandsalaris beschikbaar aan de Gemeenschap. Andere opvallende gebruiken zijn het sluiten van Gemeenschapshuwelijken en het aannemen van een Gemeenschapsnaam, Moksha (vrijheid) bijvoorbeeld, of Tankredo (zoeken naar waarheid).

In 1973 vond **Peter Noordendorp** het licht tijdens een Gemeenschapskonferentie op het Griekse eiland Corfu. Hij ging naar Nederland met de opdracht hier de Gemeenschap van de grond te krijgen. Daartoe reist hij van stad tot stad. Hij vindt zichzelf geen leider, hij stelt slechts zijn wijsheid beschikbaar; dat doet hij heel subtiel. „We weten dat iedereen ontevreden is, daar spelen we op in." In maart 1985 was Peter in Groningen om de partij op poten te helpen zetten:
„En, wat vinden we van de dynamiek vandaag?" vraagt Peter stralend. Om hem heen zitten de vier militanten die Groningen inmiddels rijk is, aangevuld met mensen uit Amsterdam en Utrecht. Ze houden een tussentijdse evaluatie van de aktiedag. „Lekker", „het kan nog wel wat dynamischer" klinkt het antwoord op zijn vraag in koor. Peter weer: „En wat gaat we vandaag realiseren?" Zijn volgelingen krijgen er zin in: „ZES sekretarissen". „Een provinciale raad!" Elk antwoord krijgt van Peter een sensuele lach. Dan noteert hij alle mensen die zich op straat als belangstellend hebben opgegeven in een boek. „Schitterend! Allemaal revolutionairen! Fantastisch!" Zijn leerlingen stralen. Peter maakt wat grappen over de andere politieke partijen die deze dag ook in de stad staan. Hij trekt een sloom en verlopen gezicht. De leerlingen giechelen. De sfeer van „wij tegen de boze buitenwereld".

Leugentjes

Officieel is de partij demokratisch opgebouwd: een hiërarchie van lokale, regionale, nationale en internationale 'raden' neemt de beslissingen. Daarnaast is er een struktuur van 'lijnen', machtsvertakkingen met op de knooppunten een kopstuk uit de partij.
Binnen Nederland hebben drie mensen een eigen lijn: de voorzitter van de partij, de sekretaris van de partij (Peter) en zijn vrouw.
Groningen valt bijvoorbeeld onder de lijn van Peter en heeft de opdracht om lijnen door te trekken naar Leeuwarden, Emmen en Assen. Zo blijft de partij beheersbaar en de prestatie wordt vergroot. „Het is een soort wedstrijd, de oriëntator van een bepaalde lijn zal zo veel mogelijk zijn best doen om op te vallen; dan heeft hij de meeste kans op een plaats in de landelijke politiek", vertelt militant **Ruud** uit Utrecht. Hij wil binnenkort zelf een lijn beginnen. Vandaar dat hij nu heel hard bezig is de afdeling Amersfoort op poten te zetten.

Een enkel leugentje kan er voor het goede doel wel af, vindt de partij kennelijk. In verschillende oude stadswijken in Utrecht en Amsterdam worden 'buurtkranten' verspreid: „Uw wijk: (...) vernielzucht, verveling, inbraken zijn aan de orde van de dag. Je kunt niet meer veilig op straat lopen. Wilt u ook dat de problemen opgelost worden, werk dan mee," zo meldt het krantje. De lay-out is dezelfde als van de oorspronkelijke buurtkrant en ook aan adverteerders wordt niet verteld dat het in feite om een uitgave van de partij gaat.
Zeker wanneer het om het binnenhalen van geld gaat, laat men graag het noemen van de partijnaam achterwege. Zo worden op straat geen partij-, maar antidiskriminatiestickers verkocht. **Als dat zo uitkomt zegt men zelfs van het Humanistisch Verbond te zijn, hoewel de partij en het Verbond niets met elkaar te maken hebben.** De naam Humanistische Partij is gekozen „omdat wij de mens centraal stellen". Aangezien het iedereen vrij staat om zich humanistisch te noemen kon de Kiesraad er niet onderuit de partij onder deze naam in te schrijven. Nu kan deze sekte mee gaan doen aan de verkiezingen.

„Kijk eens om je heen, wat gebeurt er om je heen?" vraagt militant **Theo** aan een jongere. „Vanalles", is het antwoord. „Precies en wat wil jij daaraan doen?"
„Ook vanalles." „Nou, dan kunnen we samenwerken!" roept Theo verheugd uit. „Onze lijnen en akties zijn gericht op wat jij belangrijk vindt. Als jij de werkloosheid op wilt lossen of de wapens weg wil hebben, oké, daarvoor hebben wij een projekt!"

Mirjam de Rijk

Overgenomen uit: Zone 3, nr. 10 van 17 mei 1985

Verkeerde keus, korporaal?

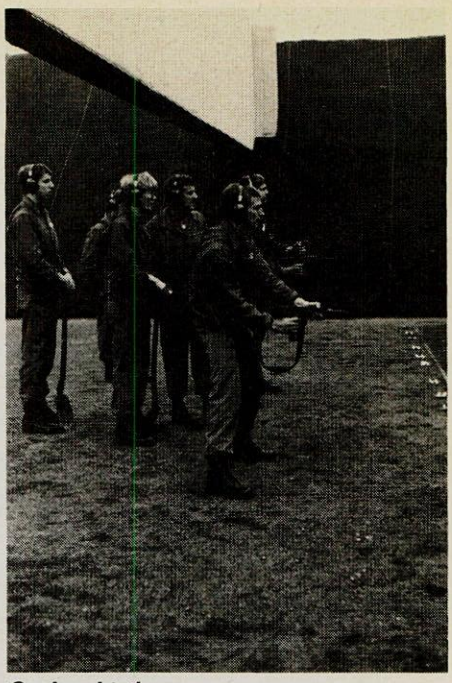

Op de schietbaan.

Na de lagere school ging hij naar de HAVO, twee jaar later maakte hij de overstap naar de derde klas van de LTS omdat technische zaken hem toch meer aanspraken. De MTS was dan ook de volgende stap. De dienstplicht vervulde hij bij het Van Heutsz-regiment, 'hét elite-korps' van de KL, volgens z'n zeggen. Min of meer toevallig kwam hij daar terecht. Een beroepsopleiding bij de KMS hield hij na twee weken voor gezien, vandaar...
De krijgsmacht bleef een bepaalde aantrekkingskracht op hem uitoefenen. Bij de Kmar werd hij nu aangenomen. Voor dat alle administratieve zaken echter geregeld waren vertrok hij alweer: „Ik werd ontzettend in mijn persoonlijke vrijheid beknot." Met een MTS-diploma op zak zag Philips hem graag komen. Als systeembeheerder van een computergestuurde telefooncentrale kon hij aan de slag. Na drie maanden werd hij groepsleider van een testgroep bestaande uit 11 mensen, waarvan de oudste 56 jaar was. Mocht een jaar daarop gaan studeren aan de Sociale Academie voor personeelswerker. Vlak voordat de opleiding startte trok Philips de toezegging voor een stageplaats in en van de ene op de andere dag stapte hij op. Uit ballorigheid solliciteerde hij bij de Klu. Daar zit hij nu, vlak na de proeftijd, met levensgrote vragen over keuzes en keuzevrijheid.
Arjan van den Heuvel, 24 jaar, getrouwd met Marga en woonachtig in Veenendaal. Eind februari sprak raadsvrouw Klazien van Brandwijk-Wiltjer met hem.

Je hebt het op de KMS geprobeerd, je dienstplicht vervuld, even bij de Kmar gekeken. Ik zou toch aan kunnen nemen, dat je dan wel weet waar je aan begint als je bij de Klu solliciteert?
Ach ja, maar toch, de Klu verkoopt zich als dynamisch bedrijf en in de electronica hadden ze funkties. En ik zag dat wel zitten. Trouwens er zitten ook een aantal familieleden en vrienden van mij in dienst en die hadden hele positieve verhalen. Verder wilde ik toch ook wel een stukje zekerheid en had mijn buik vol van het bedrijfsleven.

Je solliciteerde dus vrij bewust op een baan in het leger?
Ja, dat zeker. Ik had het gevoel: als anderen dat kunnen, dan kan ik dat ook. En mijn dienstplichttijd vond ik erg leuk en gezellig. Natuurlijk heb ik ook de nodige keren lopen balen, maar het had wel iets.

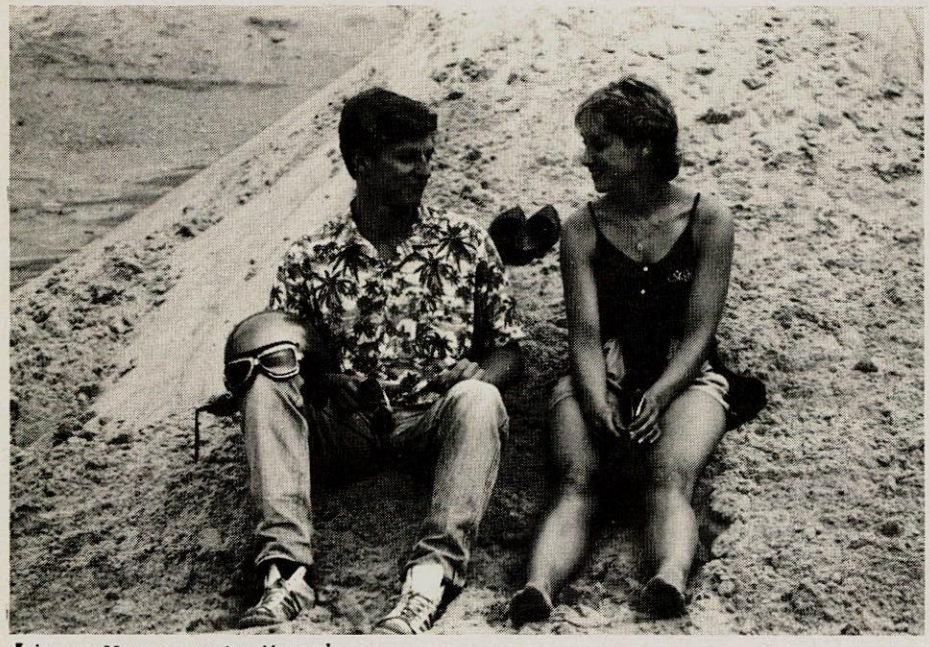

Arjan en Marga van den Heuvel.

Zo'n anderhalf jaar geleden ben je dus naar de Klu gegaan?
Ik kon twee maanden na m'n sollicitatie al opkomen op de KKSL in Schaarsbergen. Daar begonnen we met de EKO (Elementaire Kader Opleiding), een basisopleiding voor beroepsonderofficieren bij de Klu. Het is een eerste militaire vorming die zes maanden duurde. Een hele lange tijd voor een militaire vorming voor sergeant, die in feite niet eens zoveel mag weten. Het is zes maanden velddienstjes draaien, grondbeginselen van militair recht leren, schiet- en wapenleer en dat soort zaken, ZHKH. Allemaal militaire dingen. En er wordt veel herhaald.
Bij Van Heutsz had ik daarvan het nodige al gehad, dus dat ging me op een gegeven moment behoorlijk vervelen. Vooral op oefeningen kwam dat eruit. Dat zal ongetwijfeld één van de redenen zijn geweest waarom ik voor de beoordelingscommissie moest komen na drie maanden. Ik kreeg toen de vraag waarom ik me tijdens de oefeningen van de groep distantieerde. En ze haalden voorbeelden van de oefeningen aan, waaruit dat zou blijken. Ik was het daar dus niet mee eens. Dat heb ik ook uitgelegd.
Verder had ik op mijn beoordelingsformulier aangegeven dat ik het niet eens was met de wijze waarop de beoordelingen gingen. Je wordt daar bijv. beoordeeld op lichaamshouding. Daar stond ik goed voor, maar ik vind het gewoon misselijk dat je daarop beoordeeld wordt. En zo had je meer van die subjektieve zaken.
De beoordelingskommissie, een aantal officieren, vond het dan ook nodig mij te vragen of ik wel gemotiveerd was.

Was je toen nog gemotiveerd?
Dat was toen ook al een moeilijke vraag, want waarvoor ben je gemotiveerd? Ik was zeker gemotiveerd om m'n werk te gaan doen als onderoffi-

cier, maar niet om de EKO zoals die daar was te volbrengen. Dat heb ik ook gezegd. Voor hen was daar niet zoveel meer aan toe te voegen. Ik kreeg een proefperiode van drie maanden en als ik dan niet zou veranderen, dan zouden ze me op een andere manier duidelijk maken dat het niet ging zo.

Op welke manier dan?
Ik denk van een ontheffing. Maar ik heb van de laatste drie maanden niets meer gehoord. Tijdens die maanden ook niet. Voor mijn eigen gevoel heb ik me nog meer afgesloten van het geheel. Ik heb gewoon maar niks meer gezegd en misschien was dat de oplossing. Zonder opgaaf van reden had ik opeens een hele goede beoordeling. Ik was van 8 naar 15 gestegen. (20 is het hoogste; red.)

Je zei dat je niks meer hebt gezegd, je bedoelt dat je geen vragen meer stelde bij de opleiding?
Ja, ik hield me gewoon afzijdig. Voor mij mochten ze allemaal verrotten. Ik wilde door de EKO komen.

Waarom wilde je per se die opleiding afmaken?
Daarvoor waren meerdere redenen. Op de eerste plaats wilde ik wel eens wat afmaken. Thuis oefenden ze ook de nodige druk uit en allerlei mensen adviseerden me dat. En ik laat me toch ook niet kisten door een paar kaderleden...? Ik baalde natuurlijk wel, want het hoorde helemaal niet bij mij om m'n mond dicht te houden. Gelukkig kon ik 's avonds naar huis. We waren in die periode getrouwd. Op de KKSL had ik het zeker niet uitgehouden als ik daar 's avonds had moeten blijven. Nu kon ik 's avonds gewoon mezelf zijn. Maar Marga heeft wel het nodige te verduren gehad. Ik was soms niet te genieten...

Je was geslaagd en toen?
Toen moest ik naar de vervolgopleiding, de elektronicacursus. Op de LETS. Dat was voor mij een leuke tijd. Studeren ligt me wel. Het was hartstikke gezellig. Het was in de zomer, misschien heeft dat er ook mee te maken. Je

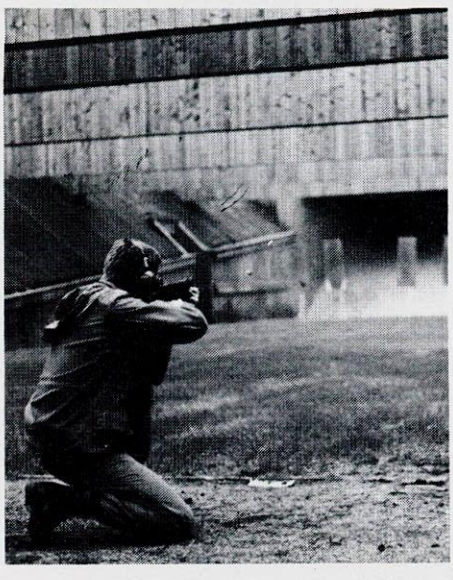

Arjan (nr. 6) bij de KMS-keuring.

was van dat gesodemieter in het veld af. Nou ja, gewoon... er waren weer nieuwe dingen die je kon leren. En zolang het nieuw is interesseerde het mij wel. Ja, dat ging allemaal prima op de LETS.
Dat duurde in totaal zo'n zeven maanden. Ik kwam eraf met hele goeie cijfers, dus ik zag het allemaal wel zitten. Ik heb zelfs nog geïnformeerd of ik daar instrukteur kon worden. Het was echt heel prima.

De EKO was je toen weer vergeten?
Niet echt natuurlijk, maar ik had toch zoiets van: de kaderschool is gelukkig niet de Klu. In die tijd verliep ook mijn proeftijd.

Heb je er toen niet aan gedacht om alsnog te stoppen?
Ja natuurlijk wel. Vooral ook omdat iemand uit onze klas heel bewust stopte. Je moet er dan wel over na denken. Ik leefde toen echter in zo'n prima stemming en de ervaring op de LETS was zo te gek, dat ik toch bleef.
Ik ben toen mijn OTT (Opleiding Tijdens Tewerkstelling) ingegaan en dat was een sof. Ontzettend, wat heb ik daar lopen balen. Heb je verdorie maanden keihard lopen studeren en dan moet je lampjes verwisselen. Ik werd gek bij de gedachte, dat tot mijn vijfenvijftigste te moeten doen. Onvoorstelbaar. In die periode ben ik ook overspannen geworden. Thuis geweest en me voortdurend af lopen vragen waar ik mee bezig was. Hoe ik zo stom geweest kon zijn om er in te blijven.

In die fase zit je nu nog?
Ja... nog steeds ben ik er niet uit. Het liefste zou ik morgen uit dienst gaan. Ik ben daar niet op m'n plaats. Maar ja... mijn proeftijd zit erop.

Een beetje misselijk misschien, maar je hebt er zelf voor gekozen...
Dat zeg je nu hè, maar ik weet dat niet. Natuurlijk ben ik zelf verantwoordelijk voor de dingen die ik doe en nalaat, maar toch...
Ik denk dat ik nooit echt bij mezelf te rade ben gegaan. Ik wilde voldoen aan verwachtingen. Ik zou ze wel eens laten zien dat ik wel wat af kon maken en wat is het resultaat... Ik ben puur gefrustreerd. Ik heb bewezen dat ik iets af kan maken. Ik heb bewezen dat ik mezelf drie maanden lang weg kan cijferen. Maar het heeft een hoop gekost... En wie weet hoeveel ik nog moet investeren. Nu ben ik wel ziek thuis, maar ik zal toch eens terug moeten. En dan? Ik weet het niet. Soms... soms denk ik wel eens, dat het heerlijk rustig zou zijn als ik niet zou bestaan. Gelukkig ontdek ik dan dat er ook nog andere dingen zijn om voor te leven.
Maar keuzevrijheid... ik vind het maar moeiiijk hoor. Als je het in het extreme doortrekt is het er. Ik had natuurlijk tegen alles en iedereen in gewoon mijn eigen gang kunnen gaan. Gewoon dat moeten gaan doen, waarin ik mezelf gelukkig voelde. Ik had ze gewoon duidelijk moeten maken dat ik niet moest veranderen, maar het systeem. Maar dat is vechten tegen windmolens. Ik ben verantwoordelijk voor mijn handtekening, maar de Klu is naar mijn idee verantwoordelijk voor eerlijke voorlichting. Dat was er zeker niet. Ik zit nu zeker nog voor vier jaar vast, maar hoe ik die doorkom...
Ik ben er nog niet uit...

Klazien van Brandwijk-Wiltjer

ik heb een natuurlijk vitamine B-kompleks

De Hopi-indianen

Een oud volk van vrede en vriendschap

'Als de mensheid op deze manier door zal gaan met die zelfvernietigingsdrang, door vervuiling van de aarde, haar wateren en haar lucht, omdat ze steeds inhaliger wordt, de zucht naar gewin steeds groter wordt, dan zal de dag der zuivering, die grote laatste vernietiging van deze wereld, weldra aangebroken zijn.
Als de mensheid weigert te luisteren naar de boodschap van de Hopi, of deze niet wil verstaan; als de mensheid niet tot inkeer komt, dan zal die vreselijke vernietiging komen. Ontzettend zullen de rampen zijn. Grote klimaatveranderingen zullen plaatsvinden; aardbevingen, hevige vulkaanuitbarstingen, zware stormen en overstromingen zullen volgen, ook op die plaatsen waar dit soort rampen nooit voorgekomen zijn.
Vanuit het oosten zal de vernietiging beginnen.'

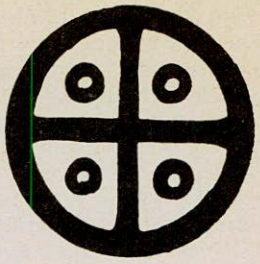

Het Pahána-symbool

Dit teken symboliseert door de cirkel de volkomenheid van alle dingen en de levenscyclus van al het geschapene. Het is de cirkel geplaatste kruis staat voor de heilige vier windstreken van de wereld, terwijl de vier stippen of kleine cirkels in de door het kruis gevormde vier kwartieren, staan voor de vier rassen die de vier werelddelen bewonen en die de taak hebben gezamenlijk deze wereld in balans en harmonieuze beweging te houden. De Pahána uit de overleveringen zal daarom komen als drager van een universele kennis van evenwicht, harmonieuze samenleving en begrip. De Hopi zien hem dan ook minder als persoon, dan wel als een wereldwijde beweging tot onderling respect en onderlinge verdraagzaamheid.

De bovenstaande regels maakten op mij een meer dan gewone indruk, omdat ik ze las kort na de kranteberichten over de ramp in de Golf van Bengalen voor de de kust van Bangladesh: enige tienduizenden doden en honderdduizenden daklozen ten gevolge van een gigantische vloedgolf. Gruwelijk nieuws, dat in die laatste week van mei niettemin nogal werd overschaduwd in de westerse pers door de voetbaltragedie in Brussel met zijn 38 slachtoffers.

Voorspellingen

Deze dreigende profetie komt voor in het laatste hoofdstuk van Dick de Soeten's boek 'Hopi: deur van verleden en toekomst'. Ze wordt in 1980 gedaan, in antwoord op de vraag van De Soeten naar hoe het einde der wereld over de mensheid zal komen, door de ruim 80-jarige Hopi-ziener Titus Popewa Romayumtewa. Hoe argwanend de lezer eventueel ook mag staan tegenover het waarheidsgehalte van zulke voorspellingen, in de voorafgaande paar honderd bladzijden heeft ook een nuchter ingesteld mens geboeid kennis kunnen nemen van een aantal opmerkelijke 'toevalligheden' bij de vergelijking tussen eeuwenoude voorspellingen en latere uitkomsten. Zo kwamen bijvoorbeeld de inlijving bij het Spaanse wereldrijk in de 16e en 17e eeuw niet als een verrassing voor de Hopi, de profetieën maakten al melding van een eerste vernietiging van de (vredelievende Hopi-) wereld door de godsdienst met het kruis. (Sinds de Spaanse overheersing heet het Rooms-Katholieke geloof bij de Hopi 'de Slavenkerk'.)

Toen in augustus 1945 de atoombommen op Hiroshima en Nagasaki werden afgeworpen, werd opnieuw een oeroude Hopi-profetie vervuld, die luidde:
'Aan het einde der tijden, wanneer de dag der zuivering nadert en Hoofdhakker zich gereed maakt om de laatste overlevenden te doden, zal er een kalebas met as uit de hemel neerdalen die, als ze de grond raakt, in een grote vuurzee zal opkoken en een groot gebied zal verbranden, zodat daar gedurende vele jaren niets meer zal kunnen leven of groeien.'
Andere voorbeelden van voorspellingen betreffen: de ontwikkeling van de telefoon, het moderne vliegtuigverkeer, de maanlandingen, het zichzelf bevuilende staatsleiderschap (Watergate, Lockheed en voeg daar wat mij betreft de Nederlandse RSV-affaire ook gerust aan toe).

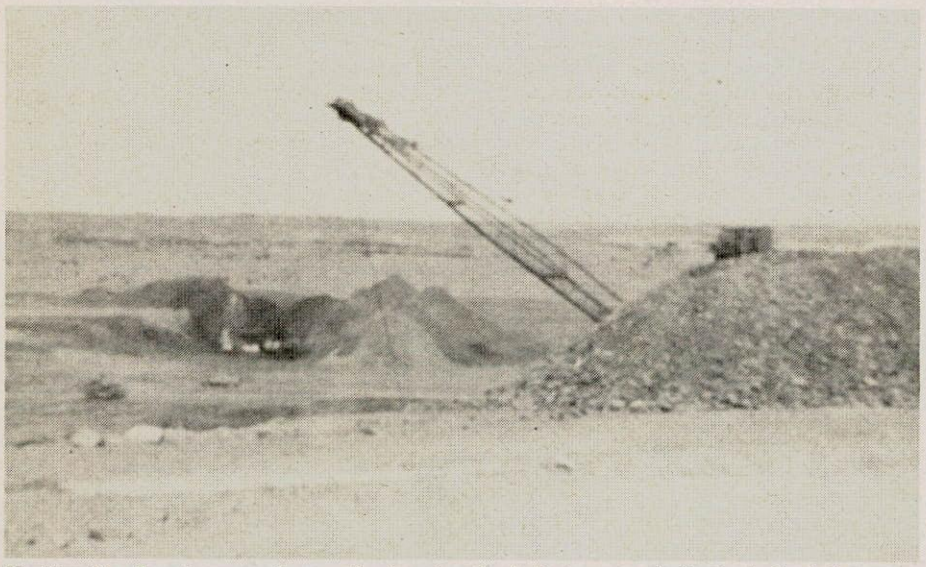

Hopiland herbergt enorme hoeveelheden steenkool. Reden voor de Peabody Coal Company om de Zwarte Mesa vrijwel geheel af te graven, ondanks wanhopige protesten van de Hopi en Navajo Indianen.

Voortbestaan bedreigd

Maar laat ik niet de indruk wekken, dat dit boek alleen over de voorspellingen van de Hopi gaat. Het is veel meer dan dat. In een politiek betrokken verteltrant en een soms emotioneel bewogen stijl schotelt de auteur zijn lezers een enorme hoeveelheid feitenmateriaal voor: historisch, geografisch, economisch, cultureel anthropologisch en met vele vergelijkingen met andere inheemse volken over de hele wereld.
Dick de Soeten, momenteel vice-voorzitter van de NANAI (Nederlandse Aktiegroep Noord-Amerikaanse Indianen), bestudeerde jarenlang het leven en denken van de Hopi en andere volken, zoals de Sioux, Apachen, Navajo's en Mohawks. Vanuit zijn rijke kennis en ervaring daarover houdt hij lezingen en publiceert veel. Zo verscheen juist dezer dagen nog een artikel van zijn hand ('De verzwegen dood' in het julinummer van het tijdschrift Tribaal, dat geheel is gewijd aan de Indianen en Eskimo's van Canada) over de desastreuze ge-

volgen van de uraniumwinning voor inheemse volken.

In de inleiding van 'Hopi' vermeldt De Soeten dat hij in 1976 formeel de opdracht van de Hopi-leiders ontving om de boodschap van de Hopi te helpen verbreiden in Europa. 'De Hopi-Indianen in de staat Arizona in de Verenigde Staten van Amerika, zijn de laatste overlevenden en bewaarders van een oude Indiaanse cultuur. Ze worden door onze alles opslorpende en egaliserende beschavingswals ernstig bedreigd in hun voortbestaan. Een vernietiging van het oude denken en leven van de Hopi staat voor de deur. Dat is niet alleen bitter voor de Hopi, maar tevens voor iedereen die buiten Hopi-land woont. De Hopi zijn, vanwege hun kennis van verleden en toekomst van onze aarde en haar bewoners, zo belangwekkend, dat een nadere beschouwing zeer gewenst is aleer dat nooit meer mogelijk zal zijn. Van de Hopi kunnen we nog een echo vernemen van ons aller verleden. In Hopi-land is de sluier die over onze voortijd hangt heel dun. De deur staat nog op een kier... Laten we mede daarom voorkomen dat die deur voor immer gesloten zal worden.'
De Soeten hoopt die deur open te houden en met zijn boek bij te dragen tot een beter onderling begrip van cultureel volstrekt verschillende volken. Want het gaat er zeker niet alleen om dat wij – de blanke, westerse 'beschaving' – dat kleine Hopi-volk moeten redden van hún ondergang. Het lijkt veeleer een zaak van (ook ons eigen) levensbelang, dat wij de waarschuwingen van de Indiaanse cultuur eindelijk eens serieus nemen en dat wij terugkeren van de verkeerde weg die de (vooral westerse) mensheid is ingeslagen.

Profetie van de redding

Dat dat inzicht met name in ons westen dient te groeien stemt overeen met een andere oeroude profetie: wanneer de Indianen in de ernstigste verdrukking zullen leven, zal de Pahána (letterlijk 'die van over het grote water') terugkeren om hen te verlossen. Een voorspelling die leeft bij meerdere Indiaanse volken en die ook zo'n belangrijke rol speelde bij de ondergang van de Azteken in Mexico in het begin van de 16e eeuw. Montezuma, de Heer der Azteken, geloofde namelijk dat de Spaanse veroveraar Cortés de blanke god Quetzalcoatl uit de profetieën was. De Cherokee-Indiaan Jamake Highwater schreef hierover een schitterende historische roman onder de titel 'De zon gaat dood'.
In de Hopi-overleveringen is sprake van twee broers die, om een ernstige fout van hun wijze vader te herstellen, samen hebben afgesproken uit elkaar te gaan. De één, wat lichter van huidskleur, ging in oostelijke richting over het grote zoute water (de Atlantische Oceaan), de ander bleef in Hopi-land. De aan de overkant aangekomen zou zich daar vestigen en tenslotte rusten. Onder dat rusten moest hij dan zorgvuldig luisteren of hij de stem van z'n broer zou horen, want dat zou het teken zijn voor zijn terugkeer. Een terugkeer die noodzakelijk zou zijn vanwege het veranderende levenspatroon van de Hopi, dat zou komen van een ras met gespleten tong, dat het land van de Hopi zou opeisen en het volk zou vernietigen. Mocht deze Pahána – door zijn huidskleur ook wel Ware Blanke Broeder of Lang Verloren Blanke Broeder genoemd – niet terugkomen, mócht hij zijn opdracht en belofte vergeten zijn, dan zal deze wereld vergaan.

Bezien we deze profetie en die aan het begin van dit artikel, dan valt op dat de Hopi zowel het begin van het einde van de wereld als ook de mogelijke redding uit onze richting verwachten. Kortom, inkeer lijkt nog mogelijk, al dringt de tijd! En zien we, met de Hopi, de Pahána minder als persoon (zoals de Messias in het Christendom), maar meer als een wereldwijde beweging (zie kadertje), dan is dat proces van fundamentele wijziging van ons wereldbeeld m.i. ook al enige tijd aan de gang. Neerslagen daarvan zijn o.a. ook te vinden in boeken als 'De Aquariussamenzwering' van Marilyn Ferguson en 'Het Keerpunt; wetenschap, samenleving en de opkomst van de nieuwe cultuur' van de fysicus Fritjof Capra.
In elk geval draagt Dick de Soeten er met zijn boeiend geschreven boek eveneens een steentje toe bij. Met de vele foto's (helaas niet alle even scherp), tekeningen en een literatuurlijst is er sprake van een fraai uitgevoerde paperback voor een wel nogal pittige prijs. *Frank Spoelstra*

Ondersteund door een Comanche-vrouw en begeleid door heilige pijpdragers van andere Indiaanse volken, verrichtte de stokende Hopi-grootvader David Monongye in 1977 de openingsplechtigheid van de NGO-Conferentie in Genève.

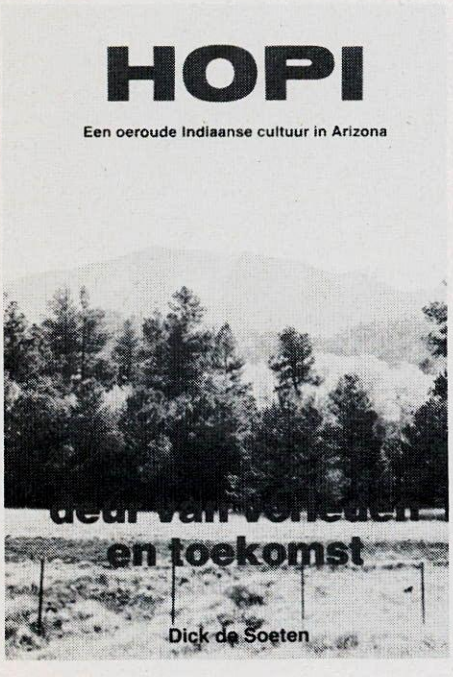

Dick de Soeten: Hopi, deur van verleden en toekomst. Uitgeverij Ankh-Hermes bv Deventer. Prijs ƒ 39,50.
Voor geïnteresseerden vermeld ik nog, dat bij dezelfde uitgever ook een speciaal **Indianennummer** verscheen van het kwartaalblad Prana. Het betreft hier nr. 16 van zomer 1979 met een veertiental artikelen van deskundigen, zeer rijkelijk in kleur geïllusteerd; 92 blz., prijs ƒ 10,50.

we zijn met een knal uit de oersoep ontstaan en verlaten deze soepzooi met een knal

De NVSH

Er valt seksueel nog heel wat te hervormen

„Het is gek voor een meisje om aan een jongen te vragen of hij zin heeft om te vrijen. Zij wacht af of hij zin heeft." Dat zegt Erna, een medewerkster van de Nederlandse Vereniging voor Seksuele Hervorming (NVSH). Deze vereniging werd al in 1881 opgericht om voorbehoedmiddelen te kunnen verstrekken aan mensen die hun al grote gezinnen niet nog groter wilden laten worden.
Er is nu nog steeds werk genoeg, want de NVSH streeft naar emancipatie van mensen op het gebied van de seksualiteit. Emancipatie hierin betekent: seksuele gelijkheid voor iedereen. Dan zou een meisje, een vrouw niet meer wachten op het initiatief van de jongen, de man.
De ene mens is niet meer of minder omdat er sprake is van een ander geslacht of een andere seksuele geaardheid. Hetero, homo of biseksueel, dat doet er niet toe. Iedereen mag, hoe dan ook, houden van wie dan ook.
In het informatiecentrum van de NVSH in 's Hertogenbosch sprak EGO-redacteur Wim Reinders met Erna, Ria en Rob.

Alle drie zijn ze, naast vele anderen, regelmatig in het pand van de NVSH te vinden om mensen informatie of advies te geven. Dat gebeurt per telefoon, maar er komen ook mensen naar het pand met vragen, of ze willen iets doorsnuffelen van de aanwezige boeken, bladen of tijdschriften. Als het buiten koud is, snort de gaskachel gezellig en er is een bar voor degene die dorst of honger heeft.
Er zijn heel wat vrijwilligers die ervoor zorgen dat mensen zich hier op hun gemak kunnen voelen. Want praten over dingen die met seksualiteit te maken hebben, geeft vaak nog wel een ongemakkelijk gevoel.

Voorlichting

Wat doet men zoal in dit pand?
In deze tijd waarin seksuele voorlichting heel gewoon is, zijn nog veel jonge mensen nauwelijks op de hoogte van het bestaan van de verschillende voorbehoedmiddelen. Iedereen weet van de pil en condooms. Van het spiraaltje weten meisjes weinig af, vooral als er thuis niet over gepraat wordt. De NVSH bezit een koffertje met materiaal voor lessen over seksualiteit op school, waarin o.a. alle mogelijkheden worden getoond om zwangerschap te voorkomen. Terwijl we met elkaar praten, komt een onderwijzer het koffertje halen voor een 5e en 6e klas lagere school. Al wat oudere mensen vinden het vaak een tekortkoming dat zij in hun jeugd nooit goed zijn voorgelicht. Zij merken dat dit met veel jongeren nog steeds het geval is. Dan kan de NVSH hulp bieden door het nodige materiaal te verschaffen of door een informatie-avond voor groepen te verzorgen.

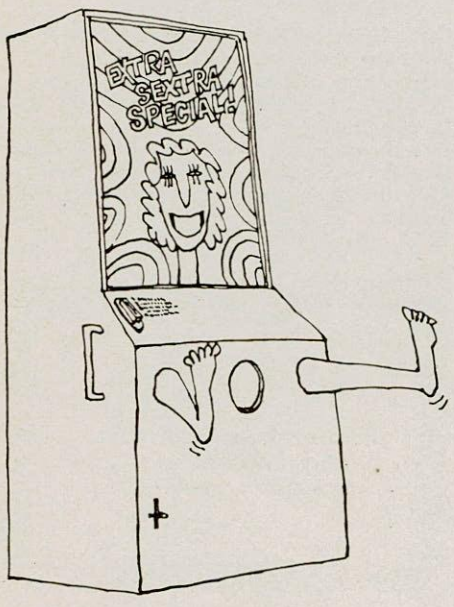

Voorbehoedmiddelen

In een groep die net op bezoek is geweest, waren de jongens van mening dat de meisjes voor voorbehoedmiddelen moeten zorgen. Jongens hoeven geen condooms bij zich te hebben, vinden ze zelf. De meisjes gaven de jongens wel gelijk, maar zij hebben zelfmeestal ook geen anticonceptie-middelen bij de hand. Want wanneer je als meisje bijvoorbeeld de pil gebruikt en je komt een jongen tegen die dat merkt, dan is de kans groot dat hij denkt dat zij een afgelikte boterham is. Meisjes gaan daarom vaak pas aan de pil wanneer ze vaste verkering krijgen.
Jongens hebben trouwens ook wel eens voorbehoedmiddelen, meestal condooms, op zak om zich stoer voor te doen. Zo in de trant van: ik heb altijd condooms bij me, want ik ga vaak met een meisje naar bed.
Maar meestal hebben jongens en meisjes voor hun twintigste jaar geen voorbehoedmiddelen bij zich. Als er dan vergaand gevreeën wordt, gaat er wel eens iets mis, omdat ze erg nonchalant zijn. En dat is de NVSH er voor informatie.
De dingen waar het om gaat, worden zelden bij naam genoemd: „Ik ben naar bed geweest" of „Ik heb iets gedaan". Soms moeten ze op stel en sprong de morning-after pil of meteen naar een arts toe, omdat er abortus wordt gevraagd.
Dat laatste gebeurt niet zoveel meer via de NVSH; men kent ondertussen wel de wegen waarlangs dat moet gebeuren. Toch komt abortus nog vrij veel voor, zegt Ria, ook al is iedereen aardig op de hoogte van het bestaan van voorbehoedmiddelen. Vrouwen willen soms ook geen kinderen meer, maar durven dat dan niet tegen hun man of huisarts zeggen. Dan is de NVSH een uitkomst.

'Vrije Vrouwen'

Een andere groep die onlangs is geweest, bestond uit meisjes (18-21 jaar) van een vormingscentrum. Zij wilden meer weten over andere voorbehoedmiddelen dan de algemeen bekende pil. Dus vragen over het spiraaltje en verder over borstonderzoek, het uitstrijkje en dokterbezoek. Er werd ook gesproken over het rolpatroon van man en vrouw. Hoe daar nog over werd gedacht, maakte Erna wel aan het schrikken. In dit verband komen we terecht bij de 'Vrije Vrouwen' uit Brabant, die doodsbang zijn voor een verandering van rolpatronen: als het kind niet te maken heeft met een échte vader en een échte moeder in het gezin, dan loopt het kind gevaar om verslaafd te raken aan alkohol of drugs. Homofilie is dan ook mogelijk. Een échte moeder zorgt voor man en kinderen en is in de huishouding bezig; een échte vader werkt voor geld en heeft het thuis voor het zeggen. Want hij kan verder kijken dan de vrouw en hij straalt natuurlijk gezag uit. Aldus de mening van de zich zo noemende 'Vrije Vrouwen'.
Bij de groep meisjes merkte Erna dat zij ook dit soort gedachten hadden. De man maakt uit wanneer ze naar bed gaan en wat ze doen. De vrouw neemt dat soort beslissingen niet, zo is ze ook niet opgevoed. Zij wacht af of hij zin heeft. Het is gek om een jongen te vragen of hij zin heeft om te vrijen.

Praten over seks

Bij veel mensen werd er thuis niet of nauwelijks over seks gepraat. Dat is voor een deel voortgekomen uit schaamtegevoel. In het christelijke geloof werd genieten van seks als zonde beschouwd, zegt Rob. Op seks rustte een taboe. Seks was voor de voortplanting, niet voor het genot. De kerk verliest deze conservatieve invloed steeds meer en dat heeft gunstige gevolgen voor het praten over seks en wat met seks te maken heeft. Twintig jaar geleden was het ondenkbaar dat er in dit pand van de NVSH een groep meisjes

kwam praten over voorbehoedmiddelen, hoewel dat praktisch wel mogelijk was. De schaamtegevoelens om over vrijen en seks te praten, zijn voor een groot deel verdwenen.
Het kan ook moeilijk zijn om openlijk over seks te praten, omdat het een zeer intiem gebeuren is, waar een ander niets mee te maken heeft. Maar voor degene met wie je samenleeft, mag die grens er eigenlijk niet zijn, want dat schendt de intimiteit tussen elkaar.

De telefoon

Maar ook al wordt er meer over seks gepraat dan jaren geleden, dat wil nog niet zeggen dat alle mensen in seksueel opzicht goed met elkaar omgaan. Dat blijkt wel uit de telefoontjes die binnenkomen, waarbij mensen vragen om advies en informatie over allerlei vormen van seksualiteit en seksuele zaken.
De telefoon van dit informatiecentrum wordt ook als hijglijn gebruikt. Dat herinnert me aan een radioprogramma, waarin iemand heel leuk en ad rem reageerde op een hijger die regelmatig zijn nummer draaide: „Ja meneer, als u astma hebt moet u echt niet bij mij zijn. Dan moet ik u aanraden om naar een dokter toe te gaan."
De laaste tijd komen er veel telefoontjes binnen die met angst voor 'Aids' te maken hebben. Vaak van mensen die niet weten waar ze er anders mee naar toe moeten of omdat ze er niet mee naar de eigen huisarts willen gaan. Terwijl we praten wordt er o.a. gebeld door iemand die wil weten of hij geslachtsziekte heeft. Deze persoon wordt verwezen naar de GGD, want aan de telefoon valt niet te constateren of dat het geval is.

Soos-avonden

Een andere aktiviteit van dit centrum van de NVSH heet MOM-avonden: Mensen Ontmoeten Mensen. Mensen komen op een gezellige manier bij elkaar om contact te hebben, waarbij ze zich vrij kunnen voelen. Dat zijn in Den Bosch hoofdzakelijk alleenstaanden, waarbij het niet alleen maar om de seks gaat, maar vooral om de gezelligheid die in de eigen omgeving niet aanwezig

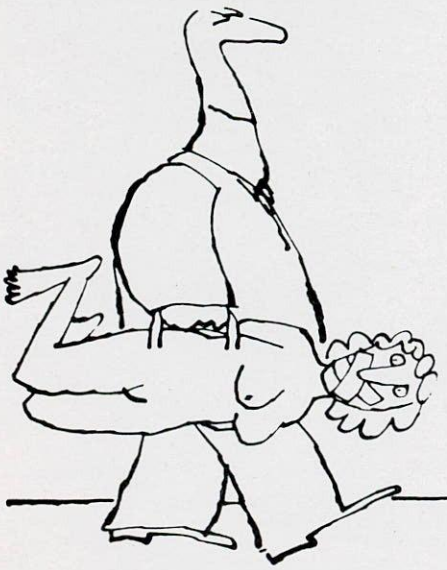

Aan de huisbar in het infocentrum

is. Er is een bar, er is opvang en er kan gedanst worden. Een luisterend oor is dan van groot belang.
Er zijn allerlei aktiviteiten opgezet, waabij is uitgegaan van de behoefte van mensen. Vaak wordt gedacht dat er bij de NVSH veel seksaktiviteiten worden georganiseerd, maar dat is een misvatting. Seks is iets voor thuis, als het op het doen aankomt. Zo zijn er bijvoorbeeld paaravonden: dat is niet óm te paren, dat is vóór paren; een feestavond voor man en vrouw.
Vanuit de NVSH wil men homoseksuele paren ook graag verwelkomen, maar dan blijft de rest, de heteroseksuele groep, weg. Het publiek in Den Bosch pikt dat niet, zo emancipatorisch is het (nog?) niet.

Rolpatronen

De NVSH is ruim een eeuw bezig met seksuele hervorming. Valt er na zo lange tijd nog wat te hervormen, kun je dan vragen. De reaktie van Ria is dat er eigenlijk niets is, wat niet hervormd moet worden. Vooral het rollenpatroon tussen man en vrouw moet volgens haar nodig veranderd worden, omdat niet iedereen daar gelukkig mee is. Behalve de zogenaamde 'Vrije Vrouwen' uit Brabant en hun aanhang zijn veel vrouwen er niet gelukkig mee en zij veranderen daarom dingen in hun leven. De man gaat dan vaak niet mee en wordt daardoor minder gelukkig; er ontstaat wrijving tussen hen beiden. De man moet dus ook veranderen: hij moet los zien te komen van zijn patroon, waarin hij het voor 't zeggen heeft.
Ook op het gebied van de seksualiteit. Seksuele problemen zijn veelal te herleiden tot problemen die mensen onderling hebben in hun relatie, hun huwelijk. Je schrikt je rot wanneer je te horen krijgt dat een vrouw nooit klaar komt. Soms weet een man dat niet eens, want in zijn rol vindt hij dat hij daar niets van hoeft te weten. Het gebeurt ook dat mannen zich wél afvragen of hun vrouw tot een orgasme komt, maar ze zitten er niet zo mee als dat niet het geval is. Vrouwen moeten daar over praten met mannen, anders verbetert er onderling niets. In heel veel huwelijken gaat het in de eerste plaats om de lustgevoelens van de man. De vrouw is er voor de man, zij moet dienstbaar zijn voor hem. Dat is het oude rolpatroon dat hervormd moet worden.
Vrouwen moeten leren voor zichzelf op te komen. Als ze dat doen zonder hun eigen man daarin te betrekken, loopt een verhouding vaak kapot. Als de man er niet bij betrokken wil zijn, gaat het ook fout. Mannen moeten evengoed initiatieven in die richting ondernemen.
Op het seksuele vlak moet er ook gepraat worden: als mannen niet weten wat hun vrouw fijn, lekker vindt, hoe moeten ze daar dan op inspelen? En andersom vanzelfsprekend net zo.
Lezen, schrijven, rekenen, taal, alles moet je leren. Seks en de taal van het lichaam eveneens. Want seks en lichamelijk genot kan oneindig veel meer zijn dan het ritmisch op en neer bewegen.

Wim Reinders

Cartoons van Len Munnik. Uit de bundel 'Er valt niks te lachen' Uitg. Boekencentrum b.v. 's Gravenhage. Prijs *f* 16,90.

waarom zijn soldaten toch altijd en overal de pineut – omdat er meerderen zijn

Birdy

Vriendschap die de gruwelen van de oorlog overwint

De film 'Birdy' van regisseur Alan Parker is er één in de rij van aangrijpende produkties die allemaal als gemeenschappelijke factor hebben, dat ze laten zien wat de oorlog in Vietnam heeft aangericht bij de mannen die het 'geluk' hadden terug te komen. Ik schreef al eens eerder, dat een oorlog pas is afgelopen wanneer allen die ermee te maken hebben gehad, hun herinneringen mee het graf in hebben genomen. 'Birdy' is daar een sprekende illustratie van.

De film begint en eindigt in de cel van de psychiatrische inrichting waar Birdy, een van de beide hoofdpersonen, terecht is gekomen na zijn terugkeer uit Vietnam. Daartussen ontrolt zich het verhaal van de merkwaardige vriendschap tussen de wat ruwbesnaarde Al en de wereldvreemde, fijnzinnige en met een grenzenloze fantasie begiftigde jongen die de bijnaam Birdy heeft, omdat hij altijd met vogels bezig is en gefascineerd blijkt door hun vermogen om te vliegen. Vliegen staat voor Birdy gelijk aan het ontsnappen aan een wereld, waarin onmogelijke eisen worden gesteld aan een mens, waar weinig begrip heerst en waar lelijkheid en armoe troef lijken.
Al ontmoet Birdy voor het eerst wanneer hij met een groep vrienden aan het baseballen is, en de bal in de tuin van Birdy's moeder rolt. Zij geeft de bal niet terug, en haar zoon ziet het tafereel vanuit een schuilplaats aan. Hij heeft dat al vele keren eerder meegemaakt. De moeder is een botte, verbitterde vrouw, zonder illusies. Hoewel de vader van Birdy aardiger is voor de jongen, staat hij toch alleen met zijn passie voor vogels. Al en Birdy raken stap voor stap bevriend en al lijkt Al wat ruw, hij kan toch aanvoelen wat Birdy zo trekt in vogels. Hij probeert het in elk geval: hij helpt Birdy bij het vangen van duiven, en staat hem terzijde bij zijn eerste poging om te vliegen. Al lijkt hij aan de zijde van Al een normale jeugd te hebben, met gescharrel aan oude auto's en ruzies met de respectievelijke ouders, Birdy blijft een buitenstaander.
Wanneer de jongens naar Vietnam gezonden worden, maken ze daar dingen door, die hen beiden voor het leven verminken. Al blijkt een gedeelte van zijn gezicht te missen en is doodsbang voor het moment dat het verband er af zal mogen. Birdy lijkt uiterlijk ongeschonden, maar hij zit in een cel, naakt, in elkaar gedoken als een gekooide vogel, en hij communiceert niet meer met het verplegend personeel of met de hem behandelende psychiater.
Pas dan begint het gedeelte waar de film geheel aan is opgehangen: Al besluit om, via hun gezamenlijke jeugdherinneringen, te trachten tot zijn vriend door te dringen en hem uit zijn vrijwillig gekozen isolement te verlossen. In schijnbaar vruchteloze gesprekken benadert hij de in zichzelf gekeerde Birdy, en via de herinneringen die hij weer terugroept zien we dan nog meer fragmenten uit de armelijke en tegelijk emotioneel rijke jeugdjaren van de beide vrienden. De psychiater ziet weinig heil in de aanpak van Al en dreigt een einde aan de ontmoetingen te maken. Maar dan weet Al, via een geniale inval, de link met het verleden te leggen, waardoor Birdy weer langzaam terugkeert in de werkelijkheid.
In een slotscène (die ik persoonlijk enigszins als een anticlimax heb ervaren na de aangrijpende gebeurtenissen die eraan voorafgingen) slaat Birdy zijn vleugels uit en komt terug naar de vriend die op hem wacht. Wat de jongens erdoor sleept is hun innige verknochtheid, de inzet van de zelf zwaar gewonde Al voor zijn vriend, tegen wie hij altijd enigszins heeft opgekeken en het vertrouwen dat Birdy van zijn kant wél aan Al geeft, waar hij het ieder ander had onthouden. In mooie, sobere scènes zie je de beide jongens naar de ontknoping toegroeien.
Het boek waar de film op is gebaseerd, speelt vroeger in de tijd, en de Tweede Wereldoorlog is voor de film vervangen door de oorlog in Vietnam. In het boek speelt alles zich in het getroubleerde brein van Birdy af, voor het filmscript zijn de jeugdherinneringen knap gevisualiseerd. Een extra moeilijkheid vormden de vele scènes waarin vogels een cruciale rol speelden. Zo had de kanarie Perta, de lieveling van Birdy, wel tachtig stand-ins. En dat terwijl regisseur Alan Parker (Bugsy Malone, Shoot the moon, Midnight Express, The Wall), eigenlijk een hekel aan deze beestjes heeft. De beide hoofdrollen in deze roerende film, die in Cannes dit voorjaar een staande ovatie oogstte, al kreeg hij in Amerika niet eens één Oscar-nominatie, worden gespeeld door Matthew Modine en Nicolas Cage. Het scenario werd geschreven door Sandy Kroopf en Jack Behr, naar de roman van William Wharton. Voor de muziek werd Peter Gabriel aangezocht.

Leo van Opzeeland

Al en Birdy, hoofdrolspelers in 'Birdy' van Alan Parker

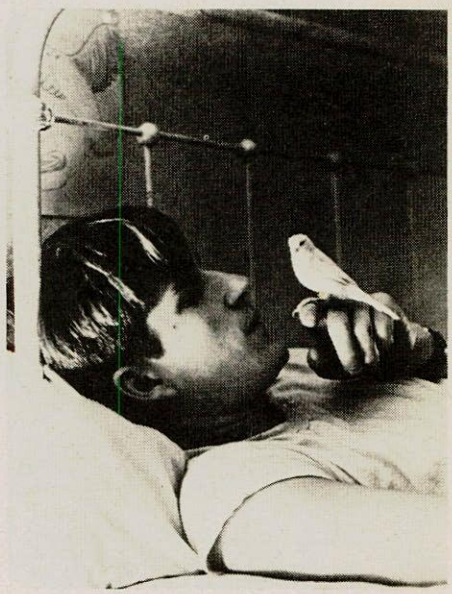

Matthew Modine als Birdy

film in 't kort

Flashpoint

In de Amerikaanse film 'Flashpoint' wordt het mysterie rond de moord op president Kennedy weer eens belicht. Twee politiemannen, werkzaam bij de grenspatrouilles tussen Mexico en Texas, vinden op een dag in de woestijn een jeep, die jarenlang onder het zand moet hebben gelegen. Behalve het lijk van de bestuurder ontdekken ze in het wrak ook nog een tas, waarin bijna een miljoen dollar blijkt te zitten. De oudste ziet onmiddellijk een mogelijkheid om voor altijd uit hun slechtbetaalde en door automatisering bedreigde baantjes te stappen. De jongste, die nog een beetje gevoel voor fatsoen heeft, vindt dat de autoriteiten moeten worden ingelicht. Maar zodra deze autoriteiten achter de vondst van het wrak komen, blijken er heel wat mensen te zijn die alles omtrent de opgerakelde affaire in de doofpot willen stoppen, waarbij al snel twee bevriende collega's van de politiemannen het leven laten. Sein om eens echt goed te gaan graven naar wat er allemaal achter zit...

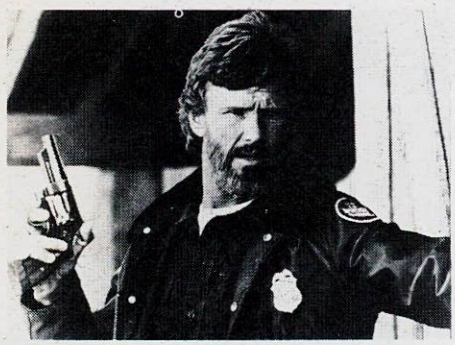

Kris Kristofferson in 'Flashpoint'

De link met de moord op Kennedy wordt weliswaar aangestipt, maar verder gaan de makers wijselijk niet, waardoor 't geheel iets van Haagse bluf krijgt. Wat de film toch de moeite waard maakt is de ideale, ruige lokatie met veel aantrekkelijke fotografie van jeeps in de woestijn, en het spel van Treat Williams als de jongste politieman. Kris Kristofferson als de oudere cynicus overtuigt veel minder. Regie van deze jongensfilm was in handen van William Tannen.

A bell for Nirvana

Uit Korea komen vrijwel nooit films onze kant op, dus als dat dan eens een keer wél het geval is, spitsen we onze oren en gaan we extra recht in onze rode pluche stoel zitten. 'A bell for Nirvana' is een zeer dramatisch verhaal over een jongeman, die in zijn jeugd zijn oma en zijn vader vlak na elkaar heeft zien overlijden, zonder dat voor hen de klok in de tempel kon worden geluid. De klok was namelijk door de Japanners gestolen om er kogels uit te gieten (!). De jongeman houdt van deze gebeurtenissen een gaaf jeugdtrauma over en besteedt de rest van zijn leven aan het verzamelen van koperen en bronzen

Kim Dong-hyon en Chung Yoon-Lee als de klokkengieter en zijn bruid in 'A bell for Nirvana'

voorwerpen om er een nieuwe klok van te gieten. Want pas onder de tonen van het gelui van een tempelklok kunnen de zielen van de beide overledenen het Nirvana, het paradijs zouden wij zeggen, bereiken. Een jonge schilderes uit Seoel, naar het dorp van de klokkengieter gekomen om er de tempel te tekenen, raakt in de ban van zijn tragische levensgeschiedenis en van zijn persoonlijkheid. Hoewel ze een rijke verloofde heeft en aan weelde gewend is, geeft ze alles op en trekt bij de jongeman in zijn hutje in. Zelfs de schimpscheuten van de plaatselijke vrouwen en de handtastelijkheden van de mannen schrikken haar niet af...
'A bell for Nirvana' is voor een Westers publiek voornamelijk curieus om naar te kijken. De acteurs en actrices spelen op een manier die we hier zelfs bij het amateurtoneel weinig meer aantreffen: vlammende blikken, pathetische gebaren, dramatische stembuigingen. Toch heeft het verhaal genoeg kracht om te blijven boeien en vooral de tegenstelling tussen de eeuwenoude tempeltradities en het moderne leven in Seoel (de film speelt in de jaren vijftig) is intrigerend. Je moet er geen drie in één week zien, maar als voorbeeld van de moderne Koreaanse cinema is deze produktie zeker een bezoek waard. Regie was van Park Chul-Soo.

The jigsaw man

Spionnen hebben dikwijls een redelijk kleurrijk leven, en zij spelen dan ook regelmatig de hoofdrol in romans en films. Soms zijn ze verzonnen, soms zijn de verhalen gebaseerd op figuren die echt hebben bestaan. De Britse produktie 'The jigsaw man' gaat over een beroemde spion die echt heeft bestaan: Kim Philby. Voor de film is zijn naam omgevormd tot Phil Kimberley, en de titelrol wordt gespeeld door Michael Caine. Kimberley, hoofd van de Britse inlichtingendienst na de Tweede Wereldoorlog, besluit voor de Russen te gaan spioneren. Als men aan het thuisfront achter zijn praktijken komt, wijkt hij enige jaren uit naar de Sovjet-Unie, maar om zich van een eventuele terugtocht te verzekeren, legt hij een lijst aan van andere hooggeplaatste figuren uit de regering die zich ook aan spionage schuldig hebben gemaakt. Wanneer hij terug wil naar Engeland, beseft hij dat dat alleen kan in een andere gedaante. De Russen geven een officieel communiqué uit, waarin de dood van Kimberley wordt gemeld, en Kimberley zelf laat zich via plastische chirurgie van een ander uiterlijk voorzien. De Russen die met hem mee naar Engeland worden gezonden om de lijst met namen die Kimberley hen had toegezegd, in ontvangst te nemen, weet hij van zich af te schudden. Hij wil proberen er van zijn opvolger een goede som geld voor te krijgen. Dramatisch worden de gebeurtenissen wanneer een meisje, dat de Russen voor de dochter van Kimberley aanzien, wordt geliquideerd, en de

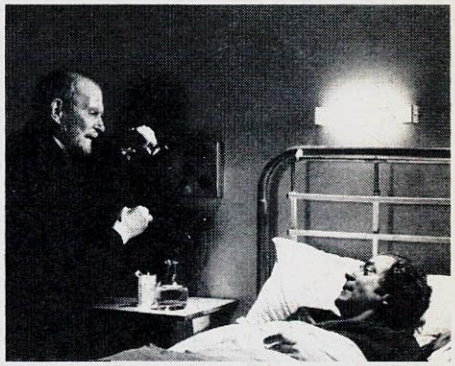

Michael Caine en Sir Lawrence Olivier in 'The jigsaw man'

spanning stijgt ten top wanneer de verdenking van spionage binnen het Ministerie zelf op een van de naaste medewerkers van het hoofd van de dienst valt. Mooie gegevens, geleverd door de recente geschiedenis en vakkundig gegoten in een kader, waarin alles vertegenwoordigd is: spanning, sensatie, romantiek, geld en goed tegenover kwaad. Naast Michael Caine spelen Sir Laurence Olivier, Suzan George, Robert Powell en Charley Fray mooie rollen. Regie was in handen van Terence Young.

L.v.O.

schitterend dat Star Wars programma – weten we eindelijk of er vredesengelen zijn

Zou je ook zoveel drinken als je niet zoveel problemen had?

Drank heeft nog nooit iemand g

Zou je ook zoveel problemen hebben als je niet zoveel dronk?

olpen. Stoppen met drinken wel.

Voor hulp en advies: 020-267626. Voor informatie: 020-248565. JELLINEK CENTRUM

Opgeknipt voor u

Vrouwen en krijgsmacht

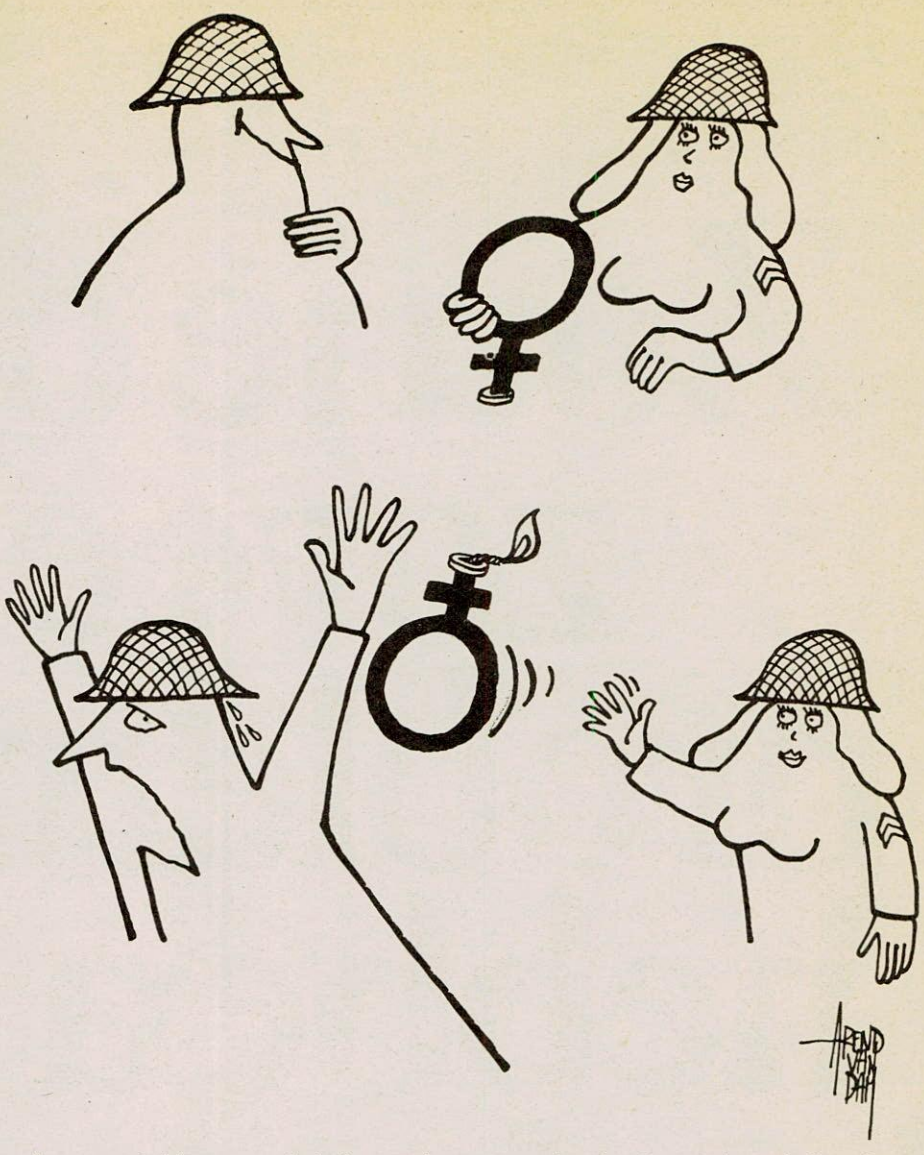

„Het zijn mannen die hun eigen subcultuur koesteren en vrouwen als indringers beschouwen. Het zijn mannen die slechts oog hebben voor het vrouwelijk schoon en niet voor de vakbekwaamheid van de vrouw. Bij nader inzien had de titel van dit advies kunnen luiden: de vrouwen in de krijgsmacht – een mannenprobleem."

Niet de Emancipatieraad is hier aan het woord, maar de Maatschappelijke Raad voor de Krijgsmacht in het rapport De vrouw in de krijgsmacht. Dit gedegen en uitvoerige advies van de Maatschappelijke Raad, waarin de positie van vrouwen in de krijgsmacht grondig is geanalyseerd, verscheen in april 1984 op verzoek van staatssecretaris Hoekzema van Defensie.
De Emancipatieraad heeft het rapport van de Maatschappelijke Raad bestudeerd en vond het nodig om een aantal punten van nader commentaar te voorzien. Dit gebeurde in de vorm van een advies (januari 1985) aan de staatssecretaris van Defensie en aan staatssecretaris Kappeyne van de Coppello.

Voorkeursbehandeling

Invoering van dienstplicht wijst de Emancipatieraad evenals de Maatschappelijke Raad af. **„Pas als emancipatoire veranderingen voldoende gerealiseerd zijn, kan het vraagstuk van de vrouwendienstplicht aan de orde komen"**, aldus de ER.
Invoering van een dienstrecht als gewenningsperiode voor vrouwen en krijgsmacht met het oog op toekomstige dienstplicht voor vrouwen wijst de Emancipatieraad eveneens af. De Maatschappelijke Raad wekt volgens de ER, ondanks beweringen van het tegendeel, de indruk dat dit de bedoeling is. De ER pleit in plaats daarvan voor de mogelijkheid van kortlopende contracten, waarin rechten, plichten en functie zijn vastgelegd en waarvan de uitvoering buiten het dienstplichtsysteem plaatsvindt. De Emancipatieraad heeft ook voorgesteld om voor de krijgsmacht een positief actieplan op te stellen. Voorkeursbehandeling in combinatie met streefcijfers mag volgens de ER in zo'n plan niet ontbreken.

Mentaliteitsverandering

Veel aandacht zal besteed moeten worden aan verandering van de mentaliteit in de krijgsmacht. De houding van commandanten en ander leidinggevend personeel is daarbij volgens de Emancipatieraad heel belangrijk. **„Wanneer een seksistisch klimaat blijft bestaan, kan van integratie, laat staan van epancipatie, geen sprake zijn. Meer dan in welke maatschappelijke organisatie ook, komt in de krijgsmacht een mentaliteit jegens vrouwen voor, die alleen als seksistisch kan worden betiteld".**
Deze conclusie van de Emancipatieraad joeg de ACOM, de Algemene Christelijke Organisatie van Militairen, de gordijnen in. De persvoorlichter van de ACOM liet onmiddellijk weten dat „dames die op deze manier met belastinggeld betaalde rapporten schrijven, zich beter met een knot wol kunnen gaan vermaken en er verstandig aan doen zich te beperken tot een breiwerkje". Seksisme en weerstanden tegen emancipatie uiten zich vaak door de tegenstander belachelijk te maken!

Ongewenste intimiteiten

Kort na het verschijnen van het ER-advies publiceerde dezelfde ACOM de resultaten van een enquête onder haar vrouwelijke leden. Daaruit bleek dat driekwart van de vrouwelijke militairen wel eens last heeft van ongewenste intimiteiten. Grove taal en seksueel getinte grappen en opmerkingen komen het meest voor, maar ook zijn gevallen bekend van aanranding en chantage. Volgens de voorzitter van de ACOM kan de uitkomst van de enquête als representatief beschouwd worden voor de hele krijgsmacht.
Het nut van de krijgsmacht als middel om de vrede te handhaven stelt de Maatschappelijke Raad in zijn rapport niet ter discussie. Ook de Emancipatieraad heeft de feitelijke situatie voorlopig tot uitgangspunt genomen, hoewel er binnen de Raad verschillende opvattingen bestaan over het nut en de noodzaak van een militaire organisatie als zodanig en over aspecten van de bestaande krijgsmacht.

(Uit: Kwartaalnieuws van de Emancipatieraad, maart 1985)

Maak gebruik van je recht op uitzonderingsverlof

Het Coornherthuis is het vormingscentrum voor militairen van het Humanistisch Verbond, gelegen aan de bosrand van Zeist. Iedere militair heeft er recht op hier 2½ dag door te brengen. Er wordt gewerkt in groepen van elk ± 10 tot 20 deelnemers. Een groep wordt begeleid door een vormingswerk(st)er of een (meekomende) raadsman/-vrouw. Er zijn hoogstens vier groepen tegelijk in huis.

Het programma van de vormingsdagen wordt samen met de deelnemers opgesteld en wil direct aansluiten op hun belangstelling en ervaringen. Ieder wordt zoveel mogelijk in de gelegenheid gesteld om zijn/haar houding te bepalen in zaken die de eigen leefsituatie raken. Dat kunnen b.v. zijn: oorlog/vrede, de militaire organisatie, relaties, eigen groepsgedrag, arbeid/werkloosheid, woningnood, enz. Bij de gesprekken kan gebruik worden gemaakt van films, video, gastsprekers, excursies e.d. Omdat je een paar dagen in een heel andere situatie bij elkaar bent, kan dieper op zaken worden ingegaan.

Ook ontspanning is ruimschoots mogelijk. Er zijn veel boeken, dagbladen en diverse tijdschriften, videobanden met documentaires, speelfilms en amusement en er is een pick-up met een flink aantal (pop-)elpees. Je kunt biljarten, tafeltennissen, sjoelen, schaken, dammen enz. en voor buitenshuis zijn er balspelen. Verder zijn er nog uitgaansmogelijkheden dichtbij in Zeist en Utrecht.

Enkele praktische zaken:

- Aankomsttijden: 's maandags tussen 10 en 11 uur, 's woensdags tussen 18.00 en 19.00 uur.
- Lakens en sloop worden bij de inschrijving verstrekt. Voor toiletartikelen (en desgewenst sportkleding) dien je zelf te zorgen.
- Voor maaltijden, koffie en thee hoeft niet te worden betaald, wel dien je een Bewijs Ophouding Voeding (BOV) mee te nemen van je onderdeel.
- Omdat niet al onze kosten door subsidie worden gedekt, vragen we van elke deelnemer een bijdrage van *f* 7,50 voor de hele conferentie.
- Gewoonlijk vindt 's avonds na ± acht uur geen gezamenlijk programma meer plaats.
- Uitzonderingsverlof kan bij de commandant van je onderdeel worden aangevraagd. (zie AMAR en R.R. Dpl. 49 lid 1q)

Bezoek het Coornherthuis in Zeist

Meer informatie is altijd te vragen bij het dichtstbijzijnde buro raadsman/vrouw of bij het Coornherthuis, Oranje Nassaulaan 71, 3708 GC Zeist, tel. 03404-14060. Je bent van harte welkom!!!

Enquête Coornherthuis vormingsdagen

Beste dienstplichtige(n),
Om tweeërlei redenen heeft de staf van het Coornherthuis besloten een enquête in EGO te houden.
In de eerste plaats zouden we graag een beeld krijgen van de kennis, die dienstplichtige militairen hebben van hun recht op uitzonderingsverlof om een halfwekelijkse vormingsbijeenkomst bij te wonen.
In de tweede plaats willen we onderzoeken in hoeverre jij belangstelling hebt om je individueel in te schrijven voor deze bezinningsdagen.
Je zou ons, en hopelijk ook jezelf, een dienst bewijzen door deze enquête in te vullen en op te sturen naar het Coornherthuis.
Bij voorbaat onze hartelijke dank voor je medewerking.

Met vriendelijke groeten,
Staf Coornherthuis.

Vraag 1 – Wist je dat elke dienstplichtige militair eenmaal tijdens zijn diensttijd recht heeft op uitzonderingsverlof om een vormingsbijeenkomst bij te wonen?
Ja/neen

Vraag 2 – Indien je vraag 1 met ja beantwoord hebt, hoe kwam je aan deze informatie?
Antwoord vraag 2:

Vraag 3 – Heb je gebruik gemaakt van het recht op vormingsdagen?
Ja/neen
Zo neen, zou je er gebruik van willen maken? (graag vermelden waarom a.u.b.)

Vraag 4 – Welk(e) onderwerp(en) zou je interessant vinden om gedurende deze dagen te bespreken?
Antwoord vraag 4:

Vraag 5 – Wil je data ontvangen waarop je je individueel kunt inschrijven voor een vormingsbijeenkomst?
Ja/neen

Vraag 6 – Wanneer verlaat je de dienst? Antwoord vraag 6:

Ruimte voor eventuele opmerkingen:

Naam:

Onderdeel:

Adres kazerne:

Telefoonnummer:

Mocht je belangstelling hebben voor een bezinningsbijeenkomst dan krijg je op korte termijn informatie van ons met data-mogelijkheden!

Graag invullen en opsturen naar: Staf Coornherthuis, Oranje Nassaulaan 71, 3708 GC Zeist.

Hoe zit het met herhalingsoefeningen?

Een gesprek met lnt-kol. J. Hummel, hoofd CPI

Wanneer de periode van de eerste oefening er op zit zwaait Jan Soldaat af. Of dat nu met groot of klein verlof is kan hem niet zo bar veel schelen. Hij keert de kazerne de rug toe en dat is het belangrijkste. Soms worden er afspraken gemaakt voor een reünie maar meestal neemt hij afscheid van zijn maten met 'tot ziens evt. op herhaling'.
Hoe zit het eigenlijk met dat 'op herhaling' gaan?
EGO-redakteur Wim Heij ging op onderzoek en kwam terecht bij de afdeling CPI (Centrale Personeels Informatieverzorging) te Amersfoort.
Met het hoofd van de CPI, de luitenant-kolonel J. Hummel, sprak hij o.a. over klein en groot verlof; wanneer en waarom kunnen afgezwaaide militairen op herhaling worden geroepen?; tot wie moet je je wenden wanneer je meent niet aan zo'n herhalingsoproep te kunnen voldoen?
Vriendelijk, omstandig en met veel kennis van zaken beantwoordt overste Hummel de voorgelegde vragen en zegt, met enige nadruk, niets te verbergen te hebben.

Wat verstaat men onder klein verlof?
In Nederland is de wettelijke duur van de eerste oefening voor dienstplichtigen 24 maanden. Op een gegeven moment heeft men, om allerlei redenen, de diensttijd teruggebracht tot 14 maanden en heeft men de resterende periode, ± 10 maanden, klein verlof genoemd. Dat betekent voor de man dat hij de dienst uit is, hij mag naar huis, krijgt geen wedde meer, kan hopelijk aan het werk of gaan studeren. Maar strikt formeel gesproken is hij nog in werkelijke dienst en zou dus opgeroepen kunnen worden. Maakt op dat moment ook deel uit van een zgn. kleinverlof-eenheid die geacht wordt dezelfde graad van geoefendheid te bezitten als de twee kompagnieën of batterijen die, op dat moment nog, in werkelijke dienst zijn.

Wordt zo'n klein-verlof-eenheid vaak opgeroepen?
Het aantal malen dat klein-verlof-eenheden worden opgeroepen is zéér minimaal, het gebeurt één keer per jaar dat er één kompagnie wordt opgeroepen bij de oefening Donderslag. Voor de rest wordt hij met rust gelaten, buitengewone omstandigheden daargelaten.

Er zijn ook militairen die direkt met groot verlof gaan...
Ja, dat klopt. Er zijn mensen die na 14 maanden, dat zijn de Indas-eenheden, met groot verlof gaan. Ook die gaan gewoon naar huis, ook die krijgen geen wedde meer, enz. Voor hen maakt dat weinig uit. Voor ons, als CPI, is het een andere situatie, want de kleinverlofganger heeft een kleinverlofbestemming bij een parate eenheid, terwijl die grootverlofganger in ons indeelbestand komt. Daar gaan wij dan wat mee doen. Juridisch is het verschil dat de kleinverlofganger strikt formeel gesproken nog in werkelijke dienst zit en de grootverlofganger met groot verlof is, zijn eerste oefening vervuld heeft en alleen nog maar voor herhalingsoefeningen kan worden opgeroepen (tot een maximum van 85 dagen tot zijn 35e jaar).

Op een gegeven moment gaat dat kleinverlof van die kleinverlofganger over in groot verlof.
Ja, dat kan op verschillende momenten gebeuren. Dat gebeurt altijd op het moment dat zijn uiterste datum van zijn lichtingsploeg is aangebroken, 24 maanden na zijn opkomst. Dan moet hij met grootverlof. Het kan ook eerder gebeuren als bijv. de parate eenheid een nieuwe kleinverlofgroep op die funktie heeft gezet. Dan gaat de man die met kleinverlof was gegaan op dat moment met groot verlof en krijgt daar ook bericht van.
Nogmaals, hijzelf merkt daar weinig van, want het heeft geen verdergaande konsekwenties.

Wanneer en waarom worden mensen opgeroepen voor een herhalingsoefening?
Het gros van de mensen wordt opgeroepen in het kader van de aflossing van mobilisabele eenheden, met mobilisabel personeel. Dat is personeel met groot verlof, dat thuis zit en de eerste oefening achter de rug heeft. Die worden op een gegeven moment ingedeeld bij een mobilisabele eenheid, funktioneren daar enkele jaren, bijv. zes jaar. Na die zes jaar moeten er weer nieuwe in en zo draait dat in de loop der jaren voort. Nu is de laatste jaren de gewoonte ontstaan bij die aflossingen een **vormings/herhalingsoefening** te houden voor die hele eenheid. Betekent dus; er is een mobilisabele eenheid, is zes jaar oud, die wordt voorzien van jong personeel, verjongen noemen we dat ook, en net op dat breekpunt waarop de oude weggaat en de nieuwe komt wordt die nieuwe eenheid op herhaling geroepen en als eenheid geoefend. Het grootste aantal mensen gaat op die manier op herhaling.

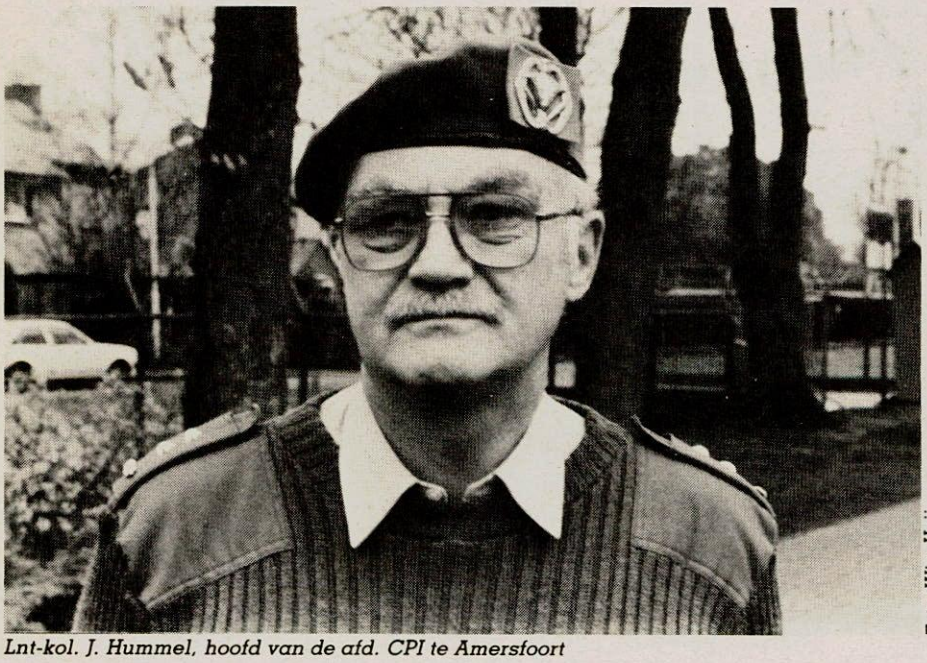

Foto: Wim Heij

Lnt-kol. J. Hummel, hoofd van de afd. CPI te Amersfoort

Foto: Rienk Jan Huizinga

Wanneer nog meer?
Dan heb je nog de individuele kursussen, vaak van de technische wapens. Die worden opgeroepen om zich vertrouwd te maken met een nieuw stuk materiaal, bijv. bij de verbindingsdienst wanneer er een nieuwe radio-set wordt ingevoerd. Een ander voorbeeld. We hebben steenautochauffeurs opgeroepen die afgeoefend moesten worden op het kraantje dat pallets van een auto kon halen. Deze mensen worden opgeroepen voor een bepaalde kursus op een opleidingsinstituut. Dat is een individuele **bijscholings-, herscholings- of omscholingskursus.**
Dan is er nog een groep die opgeroepen wordt niet zozeer om zichzelf te oefenen, maar om de desbetreffende staf in z'n geheel, zoals die in oorlogstijd moet funktioneren, te kunnen oefenen. Incidenteel kunnen daar mobilisanten organiek bij horen. Je zou kunnen zeggen dat het aksent meer ligt op het doen slagen van de oefening door **de staf te kompleteren** dan het eigen trainen, hoewel dat laatste ook zeer wel mogelijk is.

Hoe gaat dat nu in de praktijk bijv. in het geval een kommandant met zijn staf op oorlogssterkte wil gaan oefenen?
De praktijk is dat de operationele kommandant, die zo'n oefening heeft gepland, een aanvraag doet om die mensen te mogen oproepen. Die aanvraag loopt via de BLS naar de NTC, die zeggen ja of nee. Is het ja dan krijgen wij de opdracht het uit te voeren.
Het is dus niet zo dat iedere kommandant zo maar kan zeggen 'ik haal die mobilisanten erbij'. Dat gaat anders.

Komen mensen altijd voor herhaling op bij het onderdeel waar ze tijdens de eerste oefening ingedeeld waren?
Nee. In principe komt het er op neer dat mensen van een Ondas-onderdeel als onderdeel in z'n geheel op herhaling komen en dat de mensen van de Indas-eenheden bij ieder willekeurig onderdeel opgeroepen kunnen worden.

Voor U zijn termen als Ondas en Indas gesneden koek. Waar staan die voor?
Wanneer iemand tijdens de eerste oefening in een eenheid zit met allemaal mensen van dezelfde lichtingsploeg dan zit hij bij een Ondas-eenheid. Ze komen gelijk op en zwaaien tegelijk af. Die houden wij ook bij elkaar en op aanwijzing van de NTC stoppen we ze allemaal tegelijk in een mobilisabele eenheid. Zit hij bij een eenheid waar iedere twee maanden nieuwe mensen binnenkomen, een eenheid dus met verschillende lichtingsploegen, dan spreken we van een Indas-eenheid. Die mensen van zo'n eenheid worden vrij willekeurig mobilisabel geplaatst.

Wanneer U nu betrekkelijk weinig mensen van een groep nodig hebt, wie roept U dan wèl en wie niet op? Anders gezegd: hoe komt U tot uw keuze?
In het geval van een vormings-herhalingsoefening is dat niet zo moeilijk: dat zijn de mensen die op dat moment in die eenheid zitten. In het geval dat het gaat om die herscholingskursussen zijn dat een aantal mensen die beschikken over dat funktienummer en die herschoold moeten worden in een ander funktienummer. Dan is het vaak, wanneer je ze niet allemaal nodig hebt, een betrekkelijk willekeurige zaak. Pak je er drie, omdat je er maar drie nodig hebt, dan zeggen die 'waarom wij?' Pak je drie anderen dan vragen die zich dat af. Dat blijft altijd een probleem. We maken, bij dit soort keuzevraagstukken, deels gebruik van automatische selekties door de komputer... Dat klinkt wat onheilspellend maar het heeft het enorme voordeel dat het strikt onpersoonlijk, onbevooroordeeld en objektief is. Ik bedoel daar dit mee: ik zou bijv. de neiging kunnen hebben, het is een grapje zeg ik er nadrukkelijk bij, om de zoon van mijn buurman buiten schot te houden maar die komputer heeft die neigingen niet.

Hoe lang krijgt iemand van tevoren bericht dat hij op herhaling moet?
Dat wisselt. Wij proberen de man driekwart tot een half jaar van tevoren een waarschuwing toe te sturen. Dat gaat in de vorm van een kaartje waar alleen maar op staat dat hij rekening moet houden met herhalingsoefeningen in die en die periode. Niet waar hij moet opkomen, alleen de periode. Ongeveer twee maanden van tevoren krijgt hij de definitieve oproep waar alle informatie in zit met meldingsinstrukties, welke funkties hij moet gaan vervullen, waar hij moet opkomen enz.

Lukt het ook altijd?
Het wordt voor ons weleens wat lastig te realiseren wanneer de desbetreffende staf de herhalingsoefening te laat bij de NTC heeft aangevraagd. Wanneer de NTC dan toch ja zegt dan moet het allemaal op kortere termijn gebeuren en dan worden die termijnen in elkaar gedrongen.
Het is wel zo dat aan die laatste twee maanden niet valt te tornen, want dat zit ingebouwd in de komputer. Als ik probeer volgende week iemand op te roepen voor herhaling dan zegt de komputer 'dat kan niet'. Dat is de enige echte veiligheid en dat driekwart tot een half jaar tevoren een waarschuwingsoproep toesturen dat proberen we. En dat lukt ook meestal. Behalve bij vervangingen. U moet zich voorstellen iemand heeft een oproep gehad een half jaar van tevoren en heeft daarop keurig binnen 14 dagen gereageerd met een verzoek om uitstel. Dat krijgt hij na twee maanden en op dat moment kunnen wij hem eruit halen en moeten dan alsnog een andere man oproepen. Tja, die krijgt dan maar drie maanden van tevoren die waarschuwingsoproep.
Op kortere termijn dan twee maanden kan het alleen met toestemming van de man zelf. Dat gebeurt bij officieren nogal eens. Die worden dan eerst benaderd of ze dat wel willen en als ze daar akkoord mee gaan dan krijgen ze de oproep.

Tot wie moet iemand zich wenden wanneer hij meent **niet** *aan de herhalingsoproep te kunnen voldoen? Bij uw afdeling?*
Nee. In de aanwijzingen die de man bij een waarschuwingsoproep krijgt staat dat hij uitstel of vrijstelling moet vragen bij de burgemeester van zijn woonplaats. Die stuurt het verzoek plus het advies door naar dienstplichtzaken en die beslist. Die weg is gekozen omdat in verreweg de meeste gevallen aanvragen voor uitstel worden gedaan om sociale redenen, bijv. de eigen zaak, ziekte, echtgenote, het bedrijf, enz. Dat betekent dat het toch ter plekke bekeken moet worden. Dat neemt echter niet weg dat wij hier op het buro een hoop van die brieven krijgen omdat mensen die aanwijzing niet goed lezen of omdat men denkt dat ze toch bij ons moeten wezen. Daar wordt soms, wanneer wij dat kunnen, op gereageerd. Zoniet, dan verwijzen wij wederom naar de burgemeester.
In principe moet men zich te allen tijde wenden tot de burgemeester van zijn woonplaats.

Wim Heij

Cassettedecks nader bekeken

Wat mag je verwachten van een cassettedeck van ƒ 300? En welke extra's geeft een deck van ƒ 500?

Zo'n driehonderd gulden wordt veel te duur geacht voor een stuk kinderspeelgoed. Is het echter ook te weinig voor een cassettedeck! Die vraag stelden we ons bij het nader bekijken van een stel cassetterecorders in de laagste prijsklasse. Ter vergelijking bekeken we een stel duurdere soortgenoten, waarvoor honderd à tweehonderd gulden meer moest worden betaald. Wat presteerden die duurdere apparaten meer en beter?

Logisch: apparatuur in de goedkopere prijsklasse dwingt de fabrikanten tot compromissen. De kunst van het weglaten dus. Soms wordt daarbij helaas duidelijk op de geluidskwaliteit bespaard, meestal op de extra's en het bedieningsgemak, wat minder erg is. In de reklame wordt ter compensatie elke 'feature' opgeklopt; tenslotte blijken de eventuele gebreken pas later bij de konsument thuis. Massaproduktie, moordende concurrentie, goedkopere produktiemethodes, betere onderdelen, verdergaande integratie bij de electronica en niet te vergeten overvolle magazijnen hebben er samen voor gezorgd, dat ook cassettedecks in de lagere prijsklasse meer waar voor hun geld bieden dan vroeger. Wie met zorg kiest, kan in de ƒ 300,– klasse al leuke recorders verwachten, die ook getuigen van een solide constructie en een gedegen afwerking.

Enorme keus

HiFi decks worden in de prijsklassen van ƒ 275,– tot bijna ƒ 5.000,– aangeboden. Geen wonder, dat de prijsbewuste koper zich verward afvraagt, hoeveel hij voor een enigszins behoorlijk apparaat moet neertellen, zonder nodeloos in de luxe klasse te belanden.

Jarenlang gold de vuistregel: vanaf ƒ 500,– mag je echt HiFi waardige cassettedecks verwachten. Feitelijk is dat nog wel zo, maar iets minder mag ook tegenwoordig.
Voor bedragen van ƒ 300,– tot ƒ 500,– koopt men een degelijk deck met tiptoetsbediening en Dolby B ruisonderdrukking. Bij de wat duurdere modellen is er ook aan Dolby C ruisonderdrukking gedacht, wat is meegenomen voor diegenen, die nu of in de nabije toekomst compact discs met hun extra grote dynamiek en frekwentie-omvang willen copiëren.
Wie eenmaal zo'n tiptoets-apparaat heeft geprobeerd, wil niets meer weten van de oude, stugge mechanische knoppen. Behalve een makkelijker bediening mogen we van die tiptoetsen een langere levensduur verwachten. Het aanraken van zo'n toets zorgt tenslotte alleen voor de opwekking van een elektrische schakelimpuls, die door een microprocessor wordt omgezet in een reeks commando's, die op hun beurt door motortjes en relaismagneten worden ontvangen en omgezet in mechanische handelingen.

Betere kwaliteit of meer bedieningsgemak

Wie niet zo gebrand is op allerlei bedieningsextra's als auto-reverse, memory zoekloop, opname muting, afstandbediening, een aanspeelautomaat, herhaalfunktie en eventueel microfooningangen kan zich concentreren op de best denkbare geluidskwaliteit voor het minste geld. Hier blijkt dan, dat inderdaad een investering van honderd of tweehonderd gulden meer tot

Foto's: Chris Peanarts

duidelijk hoorbare klankverbetering voert.
Die verbetering moet liefst in de eerste plaats het bandtransport, dus het loopwerk betreffen. Al te simpele aandrijving leidt tot zwevingsverschijnselen, die bij kritische muziekpassages – lang aangehouden fluit-, orgel-, pianotonen – onaangenaam hoorbaar worden.
De klank wordt ongelijkmatig en rauw; vrouwenstemmen krijgen een lichte Marianne Faithful trek. Direkte aandrijving, servoregeling en dual capstan brengen verbetering op dit punt.
Hoorbare verschillen blijken ook al gauw op het punt van ruis en vervorming, kortom van de dynamiek. Een goede dynamiek vergt hoogwaardige recorderkoppen, een goede opname- en weergaveversterker (die van nature brom- en ruisvrij is) en goed ingestelde recorder-electronica en ruisonderdrukking.

Belangrijk: goede, passende cassettes

De uiteindelijke geluidskwaliteit wordt in hoge mate bepaald door de gebruikte bandsoort. De meest opvallende klankvervalsingen treden op in het frekwentieverloop, waardoor elk op eigen wijze de lage-, midden- en hoge tonen worden bevoordeeld of benadeeld, zodat verkleuring optreedt.
Het oor reageert daar nogal gevoelig op, temeer omdat dergelijke fouten vaak door de ruisonderdrukking worden beklemtoond. (Verkleuringen kunnen diverse oorzaken hebben: een ongelijkmatige, flodderige bas is meestal de schuld van de recorderkopjes, een verkleurd midden van een niet ideale bandsoort en een onjuiste aanpassing van de ingestelde correctie en aanpassing, een te zwak of juist te fel hoog is een kwestie van een verkeerd ingestelde voormagnetisatie (bias) of een onjuiste gevoeligheidsaanpassing voor de band).
Het is dus zaak, de juiste bandsoort te kiezen. Vaak geeft de recorderfabrikant daarover nadere informatie in de handleiding; we voegen er apart onze aanbevelingen aan toe en wie over een bestaande voorraad bandjes beschikt, dient te weten, dat een goede servicedienst de recorder altijd op de te gebruiken bandsoort kan afregelen. Tè gevoelige banden bijvoorbeeld kunnen leiden tot een accentuering van de middentonen, die nog door de ruisonderdrukking wordt bekrachtigd.

Uitwisselbaarheid en metaalband

Een behoorlijke recorder moet natuurlijk niet alleen geschikt zijn voor weergave van zelf gemaakte bandopnamen, maar ook in staat zijn om op andere apparaten gemaakte opnames en voorbespeelde bandjes (musiccassettes) goed weer te geven. Weliswaar bestaan er uniforme afspraken over de juiste weergavecorrectie, maar lang

niet alle fabrikanten houden zich daaraan. Vandaar dat 'vreemde' bandjes soms dof of juist extra schel klinken.
Vroeger waren goedkopere decks nauwelijks ideaal te noemen voor het gebruik van metaalband omdat de kopjes en de electronica daar niet voldoende geschikt voor waren. Op dat punt is veel verbeterd. Wat niet wegneemt, dat we gebruik van metaalband ontraden. Pas bij duurdere, over meer mogelijkheden beschikkende apparaten en voor eigen microfoonopnamen heeft gebruik van dure metaalband zin. Gelukkig zijn de nieuwere ijzeroxyde- en chroomdioxydebandjes tegenwoordig dermate goed, dat ze royaal voldoende zijn voor het gangbare werk: het kopiëren van platen of het overnemen van radioprogramma's. Bovendien beschikken de meeste goedkope decks òf in het geheel niet òf over technisch maar matig bevredigende microfooningangen.

VU meters en afwerking

Wijzerinstrumenten als VU meters om de opnamesterkte te regelen zijn ook in goedkopere recorders tegenwoordig veelal vervangen door sneller reagerende en nauwkeuriger LED (lichtgevende diodes) of FL (fluorescentie) meters, meestal royaal geijkt met een bereik van -20 of -30 dB tot +8 of +10dB. Hoe meer lichtsegmenten (liefst 15 of meer), des te beter. Dan kan men nauwkeurig de optredende geluidspieken tot even boven de 0dB grens laten komen. Met slechts 3 of 5 LED's is goede opnamesterkte onmogelijk instelbaar en geeft men òf dynamiek cadeau, òf alle kans aan de vervorming.
Automatische bandsoortomschakeling (Fe, Cr, Me) op grond van uitsparingen in de cassettebehuizing, is helaas geen standaard voorziening op alle decks. Vooraf dus steeds uitkijken, hoe de Bias- en EQ knoppen op de recorder staan anders treden bedieningsfouten op met onvermijdelijk kwaliteitsverlies als gevolg!
Wat het funktioneren van de recorder betreft, stoort ons nogal eens, dat de automatische bandafslag aan het eind van de cassette soms te traag en te grof werkt, dat er bij in-, uit- en omschakelen duidelijk door de luidsprekers hoorbare schakelklikken optreden en dat de positionering van de koppen (azimuthinstelling) afwijkt of dat de bias-instelling niet goed klopt.
Wat constructie en afwerking betreft: veel plastic inplaats van metaal voor de behuizing (kast), de aandrukarmpjes, het aandrijfaslager, de koppenplaat in het inwendige, wekken twijfel over de degelijkheid.

Kooptips

Verschillende goedkopere decks komen in aanmerking. Sommige van deze recorders behoren in feite tot toren- of rekkombinaties, maar dat pleit helemaal niet tegen ze! In de goedkoopste klasse, zo tot *f* 350,–: Aiwa ADF-220, Akai HX-1/P, Akai HX-2/P, Dual C802, Fischer CR 115, Grundig CF 300, Hitachi DE-1, JVC KD-V11, JVC KD-V50, Kenwood KX-32, Philips FC140 en FC141, Tead V-300 en Technics RS-D200.

Wie wat meer, zo tot *f* 500,– wil en kan besteden, mag bv. denken aan de:
Akai HX-3/P, Blaupunkt C 1620, Dual C 808, Fischer CR 55, Grundig CF 400, Hitachi DE-2, JVC KD-V100, JVC KD-V200, Kenwood KX-42 en KX-52, Philips FC 144 en F 6236, Sony TC-FX 210 en 310 of Technics RS-D400.

Welke cassettes voor welk deck!

Zoals bekend, bestaan er thans nog drie bandsoorten (ferrochroom, FeCr of klasse III is uitgestorven immers): IJzeroxyde (ook Fe of klasse I genoemd), Chroomdioxyde of chroomsubstituut (Cr of klasse II) en Metaal (Me of klasse IV).
Vooral Fe- en Cr bandjes zijn er in grote overvloed en ook in allerlei kwaliteiten. De nieuwe, hoogwaardige Fe soorten zijn voor de meeste doeleinden zeer geschikt. Alleen voor muziek met een groot aandeel aan hoge tonen is chroomband beter. Hier wat op ervaring berustende aanbevelingen:

Aiwa: BASF Chroomdioxid II en TDK AD-X.
Akai: Maxell XL II en Sony UCX.
Fisher: Maxell XL II en Sony UCX.
Grundig: Maxell XL II en Sony UCX-S.
Hitachi: Maxell XL II en Sony UCX-S.
JVC: Maxell XL II en TDK AD-X.
Philips: BASF Chromdioxid II, Maxell XL-II.
Sony: Sony UCX en Maxell XL II-S.
Technics: TDK SA-X en Sony UCX-S.

(Overgenomen uit Koopkracht, uitgave van het Konsumenten Kontakt, maart 1985)

voetbalreportage: kijk- of leergeld

De tragedie van Brussel

Is geld langzamerhand de enige norm?

Opmerkelijk lang hield Nederland zich bezig met de 38 doden in het Brusselse Heizelstadion. En niet alleen Nederland. Kennelijk was in de Belgische hoofdstad iets buitengewoon fundamenteels geschied. Had zich een tragedie voorgedaan, die de overstromingsramp van Bangla Desh, kort tevoren, volledig overschaduwde. Hoewel dáár 40.000 mensen waren omgekomen. De verwording van de Westerse maatschappij zou zelden duidelijker zijn aangetoond. De 'beesten' uit Liverpool bleken met hun voetbalterreur te kunnen zegevieren! Of zat het misschien toch iets anders, dan de geschokten van het eerste uur zich realiseerden?

De primaire, vanzelfsprekend emotioneel getinte reacties waren eensluidend: het ging hier om 'beesten', amorele schobbejakken, die elke menselijkheid vreemd zou zijn. De afgeleide reactie was, dat uit eerbied voor de doden nooit meer gevoetbald had mogen worden. Sommigen vonden zelfs, dat de NOS de uitzending had moeten staken en dat de kranten de wedstrijd met één regel hadden moeten afdoen.
De weerzin van het walgelijke en zelfs dodelijke geweld was begrijpelijk. Aan de andere kant herbergde ze een schijnbare tegenstelling: de maatschappij brengt mensen voort, die geweld tot norm verheven hebben en neemt afstand van hen als het te laat is.

Twee vragen

Twee vragen deden slechts ter zake, toen de 38 niet meer tot leven gewekt konden worden. De eerste: waar komt het supportersgeweld vandaan? De tweede: is het voldoende bestreden?
Op de eerste vraag hoeft eigenlijk nauwelijks te worden ingegaan. Vrijwel alle onderzoekingen en studies uit recente jaren wijzen op uitzichtloosheid, die zich vertaalt in agressie. Men zou hoogstens kunnen tegenwerpen, dat de huidige sociale uitzichtloosheid voor de jeugd (die zich in Engeland het meest duidelijk openbaart) zich bijvoorbeeld in de jaren twintig **niet** omzette in geweld. Terwijl ook toen de tribunes volstonden. De vraag dus, waarom in het ene tijdsgewricht onvrede zich kanaliseert in politieke activiteit en in het andere de neiging ontstaat gewoon dingen kapot te slaan.
Wat is de bevrediging van kapot slaan, dood maken? Die vraag is waarschijnlijk niet eenvoudig te beantwoorden. Psychologen zeggen, dat 'vernedering' en 'machteloosheid' aan dat uiterste geweld vooraf moeten gaan. Het zou erop kunnen wijzen, dat bepaalde categorieën jeugd inderdaad tot uiterste wanhoop zijn gedreven. De zin van sociale actie wordt in tegenstelling tot de twintiger jaren niet meer erkend, omdat het 'gezag' van de politiek inmiddels volkomen teloor is gegaan; politici en politiek zelfs worden gehaat. En daarin zou zich zelfs een interessante vergelijking met het voetbal kunnen voordoen. De politici zijn met hun bureaucratisch en versluierend optreden te ver van de maatschappij geraakt, terwijl voor de voetbalclubs hetzelfde geldt, omdat ze zich hebben overgeleverd aan vedetten uit een andere stad of een ander land, dan wel beheerst worden door commerciële invloeden. Zowel politiek als voetbal zijn failliet, als de 'toeschouwers' zich er niet meer direct mee kunnen identificeren.

„Dat kunnen wij ook"

Is het interessant te weten, welk mechanisme in een mensenhoofd de knop op geweld zet? Dat zou interessant zijn, als het inderdaad een concrete knop was, die ook weer omgedraaid kon worden. Maar zo eenvoudig zit het niet. Geweld, blinde woede tot vernielen kan aanstekelijk zijn. En waarschijnlijk pleit veel voor de redenering, dat gebruik van 'effectief' geweld een gevoel van 'macht' kan geven. Althans aan mensen, die geen macht hebben en door de maatschappij machteloos en dadenloos zijn gemaakt.
Sommige categorieën voetbalsupporters hebben alleen het voetbal, een traditioneel nogal confronterend gebeuren, om hun aanwezigheid te laten blijken. Om 'status' te verwerven, ook al is

Eén der vertrapte slachtoffers in het Brusselse Heizelstadion wordt weggedragen

het nog zo'n negatieve status. Negativiteit wordt in hun denken passend beantwoord. Men moet niet onderschatten, hoeveel bewondering ook bij een kleine Nederlandse categorie jongeren bestaat voor supporters, die de orde van een voetbalduel kunnen verstoren. Eén van de opvallendste commentaren na afloop van 'Brussel' was dat van de socioloog, die zei, dat hij uit kringen van de F-side-(Ajax)aanhangers had gehoord: „Schitterend, dat kunnen wij ook".

Heel typerend is, dat de gewelddadige voetbalsupporter vrijwel altijd spreekt over 'zelfbescherming'. Het gaat dan weliswaar om zelfbescherming tegenover de 'vijandelijke' groep, maar dat is een pars pro toto. Op de maandag na de tragedie haalde Karel van der Graaf twee Liverpool-supporters voor de AVRO-camera en die kwamen met het onwaarschijnlijke verhaal, dat ze landgenoten hadden willen 'beschermen', die werden bekogeld en aangevallen door Italianen. Hun verhaal klopte natuurlijk niet, maar het was wel kenmerkend. Er hoeft voor mensen, die zich bedreigd **voelen** maar iets te gebeuren, of ze gaan door het lint, zoals dat heet. Kennelijk voelden de Liverpool-supporters zich bedreigd. Niet zozeer door de Italianen (van wie ze verklaarden, dat ze er vòòr de wedstrijd uiterst vriendschappelijk mee hadden verkeerd), maar door een algemeen onbehagen, dat slechts een (schijnbare) vonk nodig had om een enorm vuur te worden.

Als Thatcher zich vervolgens beperkt tot de vaststelling, dat de Liverpoolsupporters een onuitwisbare schande hebben gebracht over Engeland, geeft ze blijk van een even afschuwelijk als élitair gebrek aan werkelijkheidszin. In het licht van de voorgaande argumenten is dat overigens zeer wel verklaarbaar. De kloof tussen politiek en werkelijkheid is in Nederland groot; in Engeland lijkt die zelfs onoverbrugbaar geworden.

Tolerantie

Dit betoog is vanzelfsprekend geen verontschuldiging. Het is een ruimtelijk en inhoudelijk beperkte poging om uit te zoeken, waarom een zo afstotelijke vorm van geweld zijn intrede is gaan doen. En misschien moeten we daarbij eveneens vaststellen, dat onze maatschappij de grote waarde van het tolerant-zijn soms op verkeerd terrein van toepassing maakt. In Brussel werden geen arrestaties verricht (althans onmiddellijke arrestaties), in Nederland kunnen honderd supporters een trein, bevolkt door twintig politie-agenten, volkomen kapot hakken zonder dat er consequenties aan zijn verbonden. Waarbij natuurlijk een vergelijking te maken is met de andere 'kleine' criminaliteit. In Amerika staat 500 gulden boete op het wegwerpen van een sigarette-peuk uit een automobiel, of een half jaar gevangenis op te hard rijden.

Niet dat hard straffen de oplossing is, maar zonder sancties blijkt een deel van de mensheid helaas nog steeds misbruik te maken van de tolerantie. En voor zover dat misbruik anderen schaadt en zelfs dodelijk kan schaden, lijkt toch enige normstelling gewenst. Waarschijnlijk te vaak wordt uitgegaan van de algemene 'opgevoedheid' van het gehele volk, terwijl de praktijk uitwijst, dat de zogenaamde opvoedende maatregelen van de staat te beperkt zijn, dan wel heftig verzet oproepen. Soms gaat het werkelijk om de vraag: wat doe je met iemand, die door rood licht rijdt. Een bekeurinkje geven? En pas ingrijpen, als de toevallige voorbijganger door die verkeersovertreding de dood heeft gevonden?

Als een maatschappij de tolerantie koestert, zoals Nederland dat doet (en Ed van Thijn betoonde zich daarover in Vrij Nederland onlangs zelfs zeer bezorgd), dan hoeft niet elke maatregel als verkettering van dat geloof gezien te worden. Als terecht wordt vastgesteld, dat Nederland zijn reputatie als gastvrij land voor vluchtelingen en anderszins ontheemden aan het verliezen is, dan hoeft zulks niet te betekenen, dat de tolerantie in naam gehandhaafd blijft met milde behandeling van de kleine criminaliteit. De praktijk wordt in dat opzicht inderdaad steeds ontluisterender. En de norm is niet langer een afgewogen tolerantie, doch heel simpel: geld. Vluchtelingen moeten terug naar Sri Lanka, omdat ze te veel geld kosten, bestrijding van vandalisme is urgent en mooi, als het maar geen geld kost.
Roepen om een strikter beleid wordt dikwijls afgewezen als rechtse praat. En vaak terecht. Maar een maatschappij, die zich humane doelen stelt, heeft twee taken: de voorwaarden daartoe scheppen en de schade voorkomen, die mensen elkaar desondanks berokkenen. En zo blijkt, dat over de aanvankelijk gestelde vraag (waar komt het supportersgeweld vandaan?) veel meer gezegd kan worden dan de wens van verdringing aangeeft.

Blunders

De voorkóming van geweld in de (voetbal)maatschappij is in dit bestek al onuitgesproken aan de orde gesteld. Maar in België is tevens gebleken, dat laksheid rampzalige gevolgen kan hebben. De instelling van de Belgen was natuurlijk prachtig. De politie betrachtte terughoudendheid; vandalisme was in het land weliswaar bekend (Tottenham), doch afwachten werd als het beste beleid gezien. Een onvergeeflijke blunder.
Ooggetuigen zagen al een half uur voor de wedstrijd, dat het mis zou gaan. De afscheiding tussen Liverpool- en Juventus-supporters was een farce, de ouderdom van het stadion verschafte met losse stenen en stokken een wapenarsenaal zonder weerga, de rijkswacht kwam door een gebrek aan coördinatie veel te laat binnen, de fouillering was een schijnvertoning, de vluchtroutes waren geblokkeerd en mensen, die in de paniek van het moment bescherming zochten, werden wreed teruggeslagen in de rangen der mogelijke slachtoffers.
Niet vergeten moet worden, dat 'Brussel' één van de vele wekelijkse incidenten was geworden, als de 'gewone' maatregelen waren getroffen of als iemand voor het al spoedig dreigende bloedbad had gewaarschuwd. Nu echter kwamen 38 mensen om. De UEFA strafte de Engelse clubs, de Belgische minister van Binnenlandse zaken reageerde furieus op de kritiek aan zijn adres. De Heizel-tragedie was echter een combinatie van maatschappelijke en organisatorische blunders. Helaas moest het ooit zo ver komen: om samenlevingen en organisaties wakker te maken.

Hans van Wissen

Zomerweek in Havelte: Omgaan met macht

Evenals vorige jaren organiseert de homowerkgroep van het Humanistisch Verbond weer een zomer-werkweek in de volkshogeschool 'Overcinge' te Havelte (Dr.). Als thema is dit keer gekozen voor 'Omgaan met macht'. De week vindt plaats van 12 t/m 17 augustus a.s. in genoemd vormingscentrum, dat prachtig is gelegen in de Zuid-Westhoek van Drente, zo'n acht km boven Meppel.
Wie belangstelling heeft kan alle informatie toegezonden krijgen en tot 1 aug. – desgewenst – inschrijven bij:
HV-Homowerkgroep, Postbus 114, 3500 AC Utrecht, tel. 030: 318145.

Reünie 12 Painfbat Garde Jagers

Op 26-10-'85 organiseert de OO Vereniging 12 Painfbat GJ een reünie voor alle ooit bij het 12 Painfbat GJ gediend hebbende Offn/OOn met dames.
Plaats: OO kantine Oranje Kazerne te Schaarsbergen
Tijd: ontvangst: 09.30 uur; einde 16.00 uur.
Opgave: dmv overmaking van *f* 15,– p.p. op girorekening 3275843 t.n.v.
„Reünie 1985 12 Painfbat GJ Griend 11 6662 XS Elst (Gld)
Sluitingsdatum: 31-08-1985.

„Ik heb gezien"

Karl Liebknecht

Op de 13de augustus van het jaar 1871 – het jaar van de Parijse Commune – heerste er grote blijdschap in het gezin van Wilhelm Liebknecht, belangrijk Duits Socialistisch politicus en lid van de Rijksdag.
Die dag was zijn tweede zoon geboren, die met de voornamen Karl Paul Friedrich August in de burgerlijke stand van Leipzig werd ingeschreven. Vader was bevriend met de in Londen wonende Karl Marx en Friedrich Engels. Hun voornamen werden de nieuwe wereldburger meegegeven.

In het jaar dat Karl geboren werd leefde de Duitse heersende klasse in een overwinningsroes, Frankrijk was in een korte oorlog overwonnen en Rijkskanselier Bismarck werd door de bourgeoisie bejubeld. Het socialisme werd Karl met de paplepel ingegeven. Vader was zeer militant. Evenals August Bebel protesteerde hij tegen de annexatie in 1871 van de Franse provincies Elzas en Lotharingen bij Duitsland, wat hen op twee jaren vestingstraf kwam te staan.

Zo ging dat in het Duitsland van toen. Onder moeilijke omstandigheden groeide de kleine Karl op. In 1878 nam de Duitse Rijksdag op aandrang van Bismarck de z.g. Socialistenwet aan. Deze wet was 12 jaar van kracht. Zware straffen kregen personen die de sociaal-democratische beginselen aanhingen, sociaal-democratische geschriften lazen of sociaal-democratische verenigingen oprichtten. Op het gymnasium en de universiteit bleek de naam Liebknecht voor Karl vaak aanleiding tot moeilijkheden te geven. Hij had een goed verstand, dat gepaard ging met een groot doorzettingsvermogen, zodat hij in 1893 de rechtenstudie kon beëindigen. Na als jong rechtsgeleerde aan verschillende rechtbanken te hebben gewerkt en na zijn promotie aan de universiteit van Würzburg, vestigde Karl Liebknecht zich als advocaat in Berlijn.

Karl Liebknecht, tekening Albert Hahn jr.

Arbeiter, Bürger!

Das Vaterland ist dem Untergang nahe.
Rettet es!
Es wird nicht bedroht von außen, sondern von innen.
Von der Spartakusgruppe.

Schlagt ihre Führer tot!
Tötet Liebknecht!

Dann werdet ihr Frieden, Arbeit und Brot haben!

Oproep om Liebknecht te vermoorden

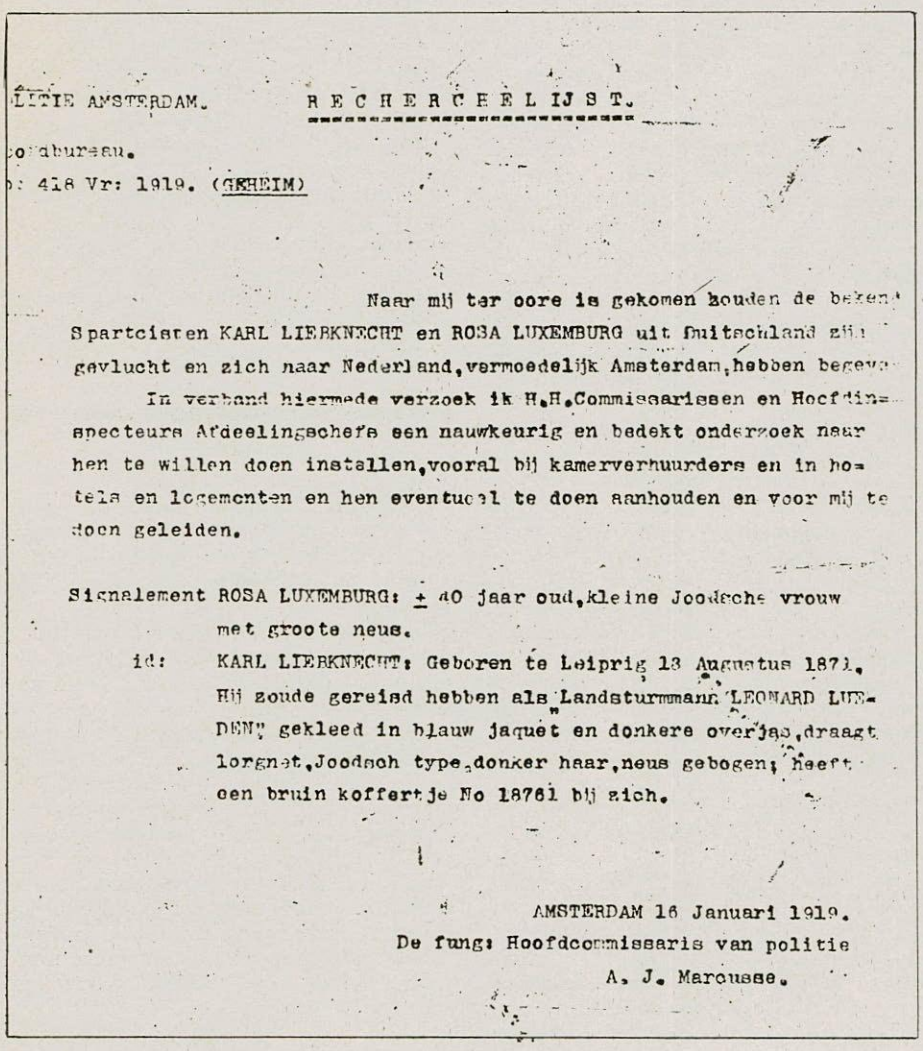

LITIE AMSTERDAM. RECHERCHELIJST.

...bureau.
...418 Vr: 1919. (GEHEIM)

Naar mij ter oore is gekomen houden de beken... Spartacisten KARL LIEBKNECHT en ROSA LUXEMBURG uit Duitschland zijn gevlucht en zich naar Nederland, vermoedelijk Amsterdam, hebben begeven.

In verband hiermede verzoek ik H.H. Commissarissen en Hoofdinspecteurs Afdeelingschefs een nauwkeurig en bedekt onderzoek naar hen te willen doen installen, vooral bij kamerverhuurders en in hotels en logementen en hen eventueel te doen aanhouden en voor mij te doen geleiden.

Signalement ROSA LUXEMBURG: ± 40 jaar oud, kleine Joodsche vrouw met groote neus.

id: KARL LIEBKNECHT: Geboren te Leiprig 13 Augustus 1871. Hij zoude gereisd hebben als Landsturmmann LEONARD LUDENY gekleed in blauw jaquet en donkere overjas, draagt lorgnet, Joodsch type, donker haar, neus gebogen; heeft een bruin koffertje No 18761 bij zich.

AMSTERDAM 16 Januari 1919.
De fung: Hoofdcommissaris van politie
A. J. Marousse.

Politiek werkzaam

Tegelijkertijd begint zijn politieke werkzaamheid. Hij wordt in 1908 lid van het Pruisische Huis van Afgevaardigden en in 1912 lid van de Rijksdag. Als verdediger van sociaal-democraten in tal van processen geniet Liebknecht grote bekendheid. In de Rijksdag onthult hij de speciale relaties van het Krupp-concern en het ministerie van oorlog. Op 12 juli 1914 spreekt hij in het noorden van Frankrijk op een vredesmeeting, enthousiast bejubeld door de Franse arbeiders. Zal de internationale arbeidersklasse de oorlog kunnen verhinderen?

In tal van publicaties toonde Liebknecht zich een overtuigd antimilitarist. Een standpunt dat hij niet verloochent als begin augustus 1914 Duitsland zich in een rampzalige, wrede oorlog stort, die nagenoeg geheel Europa in vuur en vlam zet en die over de rug-

gen van de verdeelde arbeidersklasse zal worden uitgevochten. De sociaaldemocratische Rijksdagfraktie wil voor de door de regering gevraagde oorlogscredieten stemmen. Liebknecht verzet zich zeer heftig tegen dit voorstel. Om de eenheid van de fraktie te handhaven, besluit hij tenslotte met nog enkele leden, die zijn standpunt delen, toch vóór te stemmen. Een daad die hij naderhand uitermate betreurt.

In België

Op een kruispunt van de Leuvensesteenweg, nabij Antwerpen stonden in september 1914 drie mannen stil, twee Belgische volksvertegenwoordigers Camille Huijsmans en Bologne en Karl Liebknecht, het gezicht verborgen onder de rand van een slappe hoed. Onafgebroken trokken de Duitse troepen voorbij, al drie dagen lang. „Ja," zegt hij tot een aanwezige journalist, „ik ben het, Karl Liebknecht. Ik ben naar uw land gekomen om de verwoeste steden te zien, Dinant, Leuven, Aerschot en Dendermonde... Ik heb gezien! En ik ben 20 jaar ouder geworden." En hij keek weer naar de troepen die zingend voorbij trokken. „Waarschijnlijk zal er een dag komen, waarop ik in de Rijksdag zal zeggen wat ik gezien en ondervonden heb..."
Weer stemt de Rijksdag op 2 december 1914 over aanvullende oorlogscredieten. Karl Liebknecht was het enige Rijksdaglid dat tegen stemde. „Gij zijt het en niemand anders, die de oorlog hebt gewild", riep Liebknecht de regering toe. Hij sprak van een imperialistische oorlog, een oorlog voor de kapitalistische beheersing van de wereldmarkt. „Het is een grote onwaarheid, dat Duitsland een verdedigingsoorlog voert."

Gevangen en in verzet

In het begin van 1915 werd Karl Liebknecht uit de Rijksdagfraktie van de SPD gestoten. Rond hem en o.a Rosa Luxemburg ontstaat de Spartacusgroep. Als deze groep op 1 mei 1916 een grote bijeenkomst op de Potzdammerplatz belegt en Karl Liebknecht op een zeker ogenblik uitroept: „Weg met de oorlog, weg met de regering!" lijkt het dat dit het moment is waarop de reaktie gewacht heeft. De politie voert hem weg, de veroordeling luidt: vier jaar tuchthuis! Onder de druk van het volk wordt Karl Liebknecht, als de oorlog verloren is, op 23 oktober 1918 in vrijheid gesteld.

Het einde van de verschrikkelijke wereldoorlog bracht voor Karl Liebknecht en de zijnen niet de gedroomde vrijheid. Hoe kon dat ook in een land waarin de meerderheid van de bevolking achter de verderfelijke oorlogspolitiek van de regering had gestaan. Het is het Duitse volk niet mogelijk om na een catastrofe schoon-schip te maken. Dat kon niet in 1918, het gebeurde niet in 1945. Wel werd in 1918 'der Kaiser' verjaagd en gastvrij ontvangen in Nederland, waar Huize Doorn (zeker geen vesting), zijn geriefelijke residentie werd.
Karl Liebknecht deed wanhopige pogingen om aan de revolutie leiding te geven. Zijn medestrijdster Rosa Luxemburg doorzag de situatie helder en was ten opzichte van het verloop der gebeurtenissen somber gestemd. Haar aanvallen waren vooral gericht op de ondoorzichtige politiek van de sociaal-democraat Friedrich Ebert, die aan de ene kant leiding probeerde te geven aan de pas uitgeroepen republiek en aan de andere kant samenspeelde met de reactionaire legerleiding. Omdat Rosa de achtergronden van de samenzwering doorzag, kon haar houding niet ongestraft blijven.

Opstand neergeslagen

Maar de rollen van de leiders van het verzet, Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht, waren uitgespeeld. In de morgen van 11 januari 1919 wordt de Spartacusopstand bloedig neergeslagen door geharde vrijkorpsen met beproefde soldaten en vooral veel officieren onder leiding van volkscommissaris Gustav Noske. Er wordt vervolgens een hoog bedrag op de hoofden van Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht gesteld. Speurders en spionnen loeren overal. Zelfs in Amsterdam wordt door de hoofdcommissaris hun aanhouding en voorgeleiding gelast. Op 16 januari 1919 verscheen de geheime recherchelijst. De Amsterdamse commissaris wist toen nog niet, dat beiden op 15 januari op beestachtige wijze waren vermoord. Officieren, die nauw bij deze schanddaad waren betrokken, zouden later in de Hitler-beweging een belangrijke rol spelen.

Käthe Kollwitz

Op 25 januari 1919 schreef de kunstenares Käthe Kollwitz in haar dagboek: „Vandaag is Karl Liebknecht begraven en met hem 23 anderen die doodgeschoten werden. Ik wilde een tekening van hem maken en ging daarom vroeg naar het lijkenhuis. In de hal was hij naast de anderen opgebaard. Het doorschoten voorhoofd was omringd met rode bloemen, het gezicht fier, de mond iets geopend en smartelijk vertrokken. Een wat verwonderde blik in het gezicht. De handen waren in de schoot overelkander gelegd, een paar rode bloemen op het witte hemd. Er waren meerdere mij onbekende mensen. Ik ging met de tekeningen naar huis en trachtte er een beter samenvattend geheel van te maken."
Daarna werkte Käthe Kollwitz geruime tijd aan het bij dit artikel geplaatste herinneringsbeeld. In 1920 kwam de indrukwekkende afbeelding als houtsnede gereed. In een brief schreef Käthe: „Je weet, ik was zijn politieke tegenstander, maar zijn dood trok me naar hem toe. Later las ik zijn brieven, wat tot gevolg had, dat zijn persoonlijkheid helder voor me verschijnt. De enorme indruk, die de droefheid der honderdduizenden aan zijn graf op mij maakte heeft zich geuit in een daad. Als ets begonnen, daarna als litho en tenslotte als houtsnede heeft deze zijn bekroning gevonden."
Een aangrijpender houtsnede, dan die aan Karl Liebknecht gewijd, is wellicht nooit gemaakt.

In de Bondsrepubliek weet men met de nagedachtenis van Rosa Luxemburg en Karl Liebknecht geen raad. In Oost-Duitsland worden beiden gezien als de grondleggers van de idealen van het communisme, zoals die belichaamd zijn in de DDR.
Hoe het ook zij, voor mij blijft Karl Liebknecht, die de moed had om als éénling in 1914 tegen de oorlogscredieten te stemmen, een moedig man en een groot socialist.

Jan Kooijman

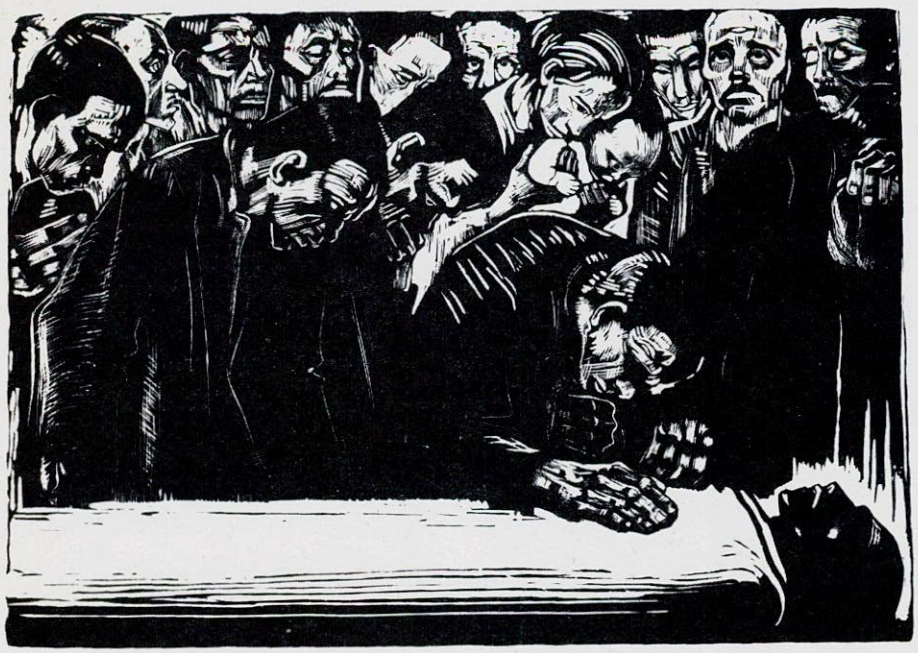

Gedenkblad voor Karl Liebknecht, de aangrijpende houtsnede van Käthe Kollwitz (1919/20)

boeken bladen brochures

Mariniers

Wim Hornman ontmoette als oorlogskorrespondent, tijdens de Korea-oorlog, talrijke oorlogsvrijwilligers die betrokken waren geweest bij de politionele akties (1946-1950) in het voormalig Nederlands-Indië. Beetje bij beetje vertelden ze hem hun verhaal en Hornman besloot daarop een feitenroman te schrijven over de mariniers in Oost-Java. Aldus ontstond het boek 'De hele hap'.
Dit boek laat, via een 17-jarige marinier, de uitzichtloze strijd zien van de Nederlandse krijgsmacht tegen de dikwijls onzichtbare Indonesische guerrillastrijders.

'De hele hap' verhaalt de lotgevallen van een kompagnie mariniers, waarbij de ondernomen akties zich beperken tot het patrouillelopen, op wacht staan en het leegkammen van kampongs. Tussen deze gebeurtenissen door krijgt men een goed beeld van de tegenstrijdige gevoelens van de Nederlandse militairen in Indië: uitgezonden vol idealisme, maar hoe langer hoe meer het gevoel krijgend te worden gebruikt voor een verloren droom van Nederlandse machthebbers.
'De hele hap. Jungle-oorlog van de mariniers op Oost-Java' door Wim Hornman werd uitgegeven door Omega-Boek te Amsterdam. Prijs *f* 29,50.

Dagboekfragmenten

Op het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie bevinden zich o.a. vele honderden dagboeken. Sommige omvatten slechts een periode van enkele weken of maanden, andere beslaan jaren. Tezamen geven deze dagboeken niet de geschiedenis van Nederland in de Tweede Wereldoorlog weer, wèl geven de dagboeken 'een uiterst indringend en gevarieerd beeld van wat het Nederlandse volk in die afschuwelijke tijd heeft moeten ondergaan'.
Het boek 'Dagboekfragmenten 1940-1945' bestaat uit 224 korte en langere gedeelten uit de dagboeken van meer dan honderd schrijvers. De schrijvers waren scholieren en studenten, ambtenaren en militairen, winkel- en kantoorbedienden, huisvrouwen en zakenlieden, een boerenarbeider, enz. Hoe

groot de verscheidenheid van de schrijvers ook was, één ding hadden ze met elkaar gemeen: hun leven was door de oorlog verstoord.
De in dit boek, in chronologische volgorde, bijeengebrachte fragmenten staan model voor wat miljoenen Nederlanders tijdens de oorlogsjaren hebben ervaren en ondergaan. Het plezierige van dit soort boeken is, dat het zich heel gemakkelijk laat lezen en dat het verhalen zijn van mensen van vlees en bloed.
'Dagboekfragmenten 1940-1945', geselekteerd door T. M. Sjenitzer-Van Leening, verscheen bij Veen te Utrecht. Prijs *f* 34,50.

Oorlogsherinneringen

„Wat mankeert jou, laffe klootzak? Laf, zo werden we genoemd. Tijdens mijn verlof ging ik liften. Zo gauw ik eenmaal in de auto zat, zei zo'n man dan: Hoe komt het dat je niet in uniform bent? Ik ben gewetensbezwaarde, was dan mijn antwoord. Wàat ben jij, vuile lafbek? Boems, boven op de rem. Deur open. D'r uit, als de sodemieter".
Aldus John H. Abbott uit California tegen Studs Terkel en terug te vinden in het boek 'De goede oorlog, een verzameling herinneringen aan de Tweede Wereldoorlog'. Dit boek bevat de door Terkel genoteerde herinneringen van een groot aantal Amerikanen, mannen en vrouwen, die op enigerlei wijze bij de Tweede Wereldoorlog betrokken waren.
Wat uit dit boek heel duidelijk tevoorschijn komt is, dat de Tweede Wereldoorlog voor de Amerikanen iets totaal anders was als voor de Europeanen, zij gingen er 'naar toe', wij zaten er 'midden in'.
De Tweede Wereldoorlog wordt in de V.S., na de 'smerige' Vietnamoorlog, de 'goede' oorlog genoemd. Daaraan ontleende Terkel de titel van dit boek, maar plaatste deze titel wel tussen aanhalingstekens omdat het bijvoeglijk naamwoord 'goed' eigenlijk niet te rijmen valt met het zelfstandig naamwoord 'oorlog'. De econoom Galbraith, zelf ook door Terkel geïnterviewd (in een, helaas, kort gesprek) schreef over dit boek: 'Studs Terkel is meer dan schrijver, hij is een nationale hulpbron. Veel historici beperken zich tot de president; Terkel komt uit bij de ziel van onze geschiedenis'. Daar sluit ik me graag bij aan.
'De goede oorlog' door Studs Terkel werd uitgegeven door Veen te Utrecht. Prijs *f* 39,50.

Oosterse wijsheden

De bundel 'Wijsheid uit het Oosten' bevat een keuze uit de talrijke levenswijsheden van Oosterse wijsgeren (o.a. Confucius, Tagore, Lao Tse, Gandhi, Gita). Hieronder een vrij willekeurige greep;

- Een mensenleven redden is meer waard dan een hoge pagode bouwen.
- Wie wetten maakt moet streng zijn, wie ze uitvoert mild.
- Honger kun je met geschilderde koeken niet stillen.
- Wie op zijn tenen staat, staat niet lang.
- Leren zonder te denken is ijdel, denken zonder te leren gevaarlijk.
- Als men vol vreugde is moet men niemand iets beloven; als men vol woede is moet men geen brief beantwoorden.
- Heeft men de blik omhoog, dan ziet men geen grenzen.
- Liever een kaars aansteken dan over de duisternis klagen.
- Je kunt eigen fouten slechts met de ogen van anderen zien.
- Je handelen dient door jou, en niet door de gebeurtenissen, geleid te worden.

Wie liefhebber is van dit soort puntig geformuleerde nadenkers zal in deze bundel veel van zijn gading vinden.
'Wijsheid uit het Oosten' samengesteld door F. Pustet (Nederl. bew. Simon Vinkenoog) is een uitgave van Omega-Boek te Amsterdam. Prijs *f* 9,90.

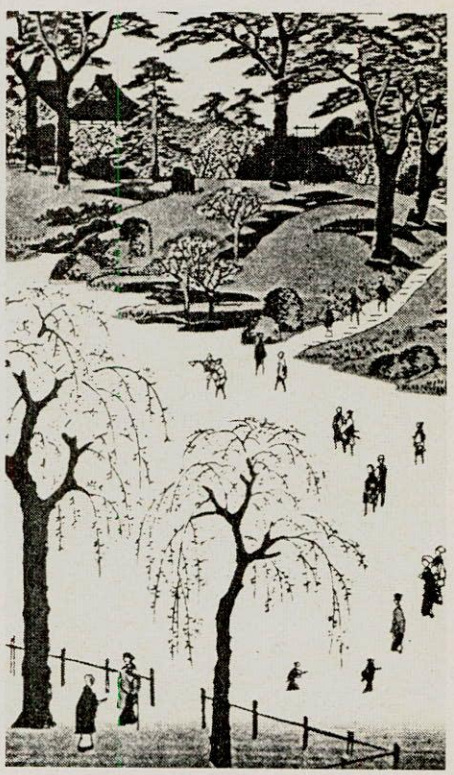

Johannes Paulus II

Over Johannes Paulus II verscheen, vlak voor zijn bezoek aan Nederland, van de hand van de Oostenrijkse journalist Adalbert Krims een zeer interessant boek.
Krims volgt al jarenlang nauwgezet de handel en wandel van deze paus en weet in zijn boek 'Karol Wojtyla, paus en politicus' een onthutsende analyse neer te leggen.
„In tegenstelling tot de weifelaar" Paulus VI streeft Johannes Paulus II, volgens Krims, naar een nietsontziende zelfbevestiging, waarbij tegenspraak

niet wordt geduld. Hij eist een absoluut leiderschap op binnen de RK kerk en hij laat niets na van deze zelfde kerk een maatschappelijke faktor en vooral een politieke macht van wereldformaat te maken.
Deze paus wil 'de wissels van de katholieke kerk verzetten' maar ondertussen stappen, in ieder geval in West-Europa, steeds meer mensen uit de trein. Voor hen hoeft het niet meer. Wellicht is een deel van de trein de wissel reeds gepasseerd. 'Het is daarom heel goed mogelijk', besluit Krims zijn boek, 'dat de Pools-Romeinse wisselwachter de trein niet meer in een andere richting kan laten gaan, maar ten hoogste kan laten ontsporen'.
'n Zeer helder geschreven boek, dat voor geïnteresseerden bijna een „must" is, de pittige prijs moet men maar op de koop toe nemen.
'Karol Wojtyla, paus en politicus' door A. Krims is een uitgave van 'In de knipscheer' te Haarlem. Prijs *f* 39,50.

Streekroman

Antoon Coolen behoort met Herman de Man tot de beste en bekendste schrijvers van streekromans. Zijn vele boeken spelen zich in hoofdzaak af in en rond het gebied van de Noord-Brabantse Peel, de streek waar Coolen zijn jeugd doorbracht en later een aantal jaren woonde. Bekende boeken van deze volksschrijver zijn 'Kinderen van ons volk', 'De goede moordenaar', 'Herberg In 't Misverstand' en 'De drie gebroeders'. 'Dorp aan de rivier' (1934) is niet zijn beste, maar wel zijn bekendste roman, mede omdat Fons Rademaker, jaren geleden, dit verhaal verfilmde.
Het is de geschiedenis van de Friese dorpsdokter Tjerk van Taeke, die is neergestreken in een dorpje ergens in de Brabantse Maasvallei. Geen van de dorpsbewoners twijfelt aan zijn kwaliteiten als arts. De belangrijkste reden waarom ze hem vereren is, dat hij het type is van 'een man een man, een woord een woord'. Als dokter van Taeke zegt dat hij komt dan komt hij ook, zelfs wanneer hij, met gevaar voor eigen leven, te voet over het ijs de rivier moet oversteken. Toch hebben ze ook moeite met deze stugge man van weinig woorden. Zijn onaangepast gedrag blijft hen voortdurend bezighouden, zijn keiharde opstelling jegens zijn vijanden doet hen huiveren en zijn keuze voor het gezelschap van Cis den Dove, de zonderling van het dorp, doet hem nog minder begrijpen.
De 37e druk (!) van 'Dorp aan de rivier' door Antoon Coolen verscheen bij uitg. Nijgh en Van Ditmar te Den Haag. Prijs *f* 26,50.

Fascisme

Leidt fascisme onvermijdelijk tot homovervolging? De geschiedenis van fascistische partijen in bijv. Duitsland, Italië, Spanje (onder Franco), Griekenland (ten tijde van het kolonelsbewind) en Chili (onder Pinochet) ging gepaard met vervolging van homo's.
Op basis daarvan ligt het voor de hand aan te nemen (en velen doen dat ook), dat fascisme en homovervolging onverbiddelijk samengaan.
Met als titel 'Fascisme en homoseksualiteit' verscheen een bundel artikelen, waarin deze vanzelfsprekende koppeling tussen fascisme en homohaat enigszins wordt gekorrigeerd. De samenstellers konkluderen in hun inleiding dat de nazi-ideologie geen specifieke homovijandige elementen bevatte. Wel zijn er vele homoseksuelen naar koncentratiekampen gevoerd, maar velen ook niet. Sommige leidende figuren uit de homobeweging van vóór 1930 zijn gedurende de gehele Hitler-periode ongemoeid gelaten. Homoseksualiteit werd niet als een op *zichzelf* staand kwaad bestreden, maar meer als een

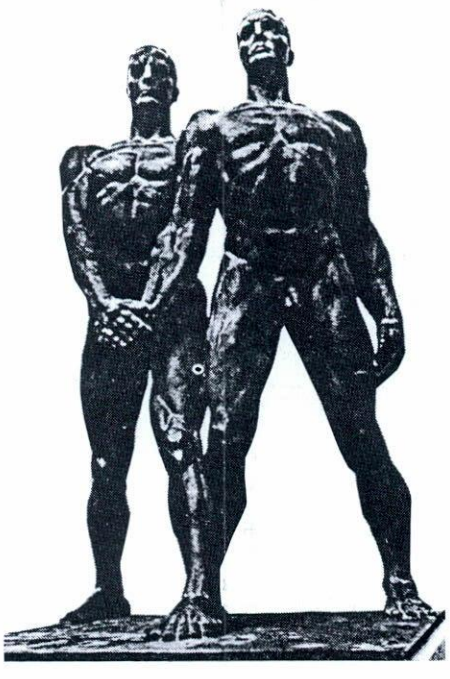

bedreiging voor het gezin, voor het leger of voor de sociale ordening gezien.
Regelmatig duikt in de bundel artikelen de dubbelzinnige houding van het fascisme t.o.v. homoseksualiteit op: het fascisme van de jaren '30 en '40 had iets tegen homoseksuelen, maar bevatte tegelijkertijd ook veel elementen die iets met homoseksualiteit te maken hadden (bijv. de mannelijke schoonheid in de nazi-beeldhouwkunst; de 'mannenbonden' waarin de vriendschap tussen mannen heel sterk gekultiveerd werd).
Een boek met veel nieuwe informatie!
'Fascisme en homoseksualiteit' door Ronald Kolpa e.a. verscheen bij SUA te Amsterdam. Prijs *f* 22,50.

Wim Heij

EGO puzzle

De oplossing van de puzzle in het meinummer was: 1. tijgerin, 2. veranda, 3. mindere. Helaas bleef het aantal inzendingen ver beneden het minimum (25) en blijven de drie boeken- of platenbonnen van *f* 25,–, *f* 15,– en *f* 10,– liggen voor een volgende keer.
Hieronder kunnen een viertal synoniemen of woordgelijkenissen worden gevonden door de letters zowel voor als na het = teken in een andere volgorde te zetten. Bijvoorbeeld:
au + fet + lui = tel + nu + loes
wordt: fauteuil = leunstoel

1. mus + ar + een = mak + ver + en
2. nar + bie = eva + land
3. ega + calm + ouf = vin + merg + mom
4. tel + ida = zonde + hij + breid

Oplossingen dienen **voor 5 september a.s.** (eventuele winnaars worden bekend gemaakt in het oktobernummer) te worden gestuurd naar: EGO-redaktie, Coornherthuis, Oranje Nassaulaan 71, 3708 GC Zeist. Vermeld duidelijk naam (evt. rang), adres en voorkeur voor boeken- of platenbon. Sukses!

EGO houdt je haaks

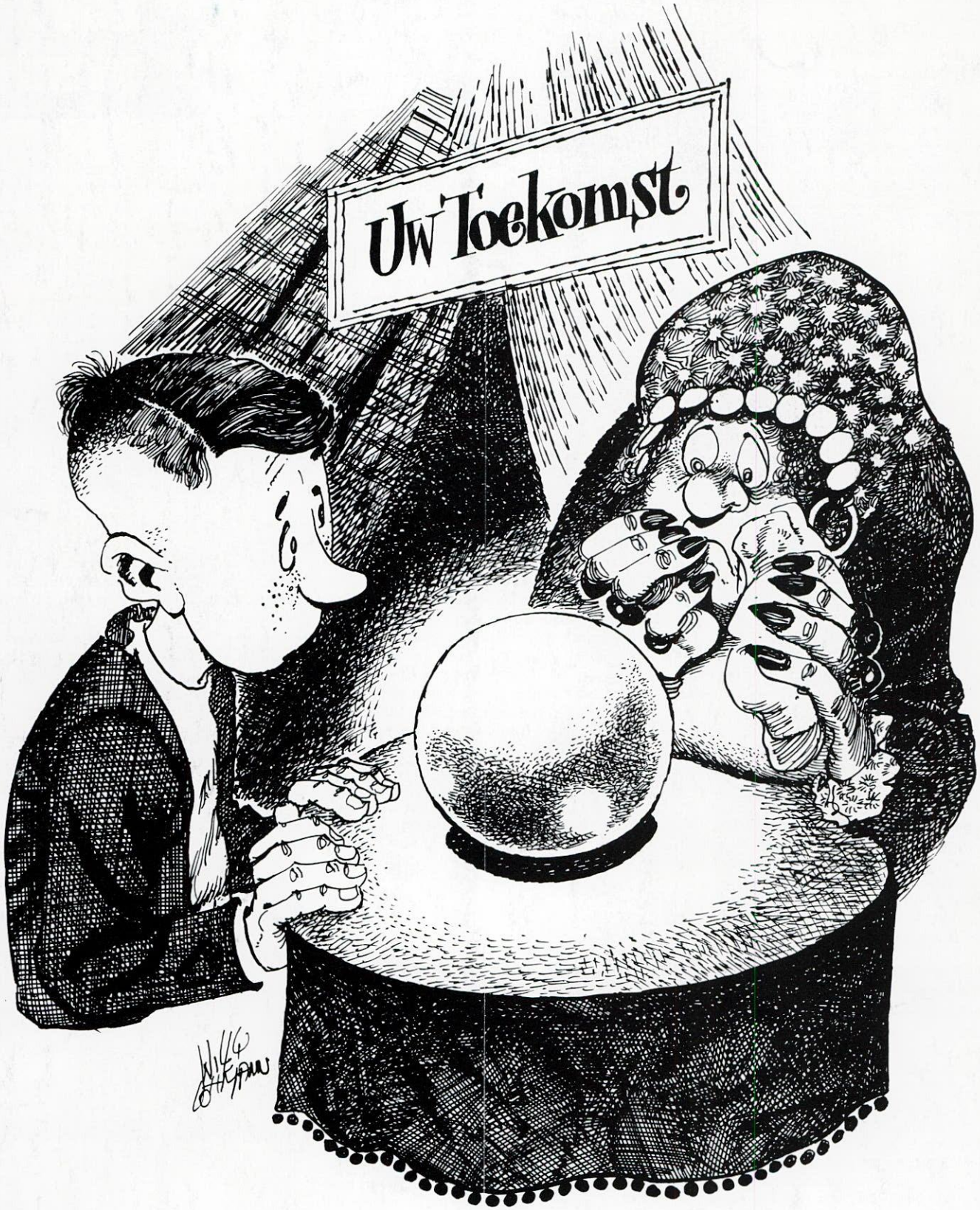
Uw Toekomst